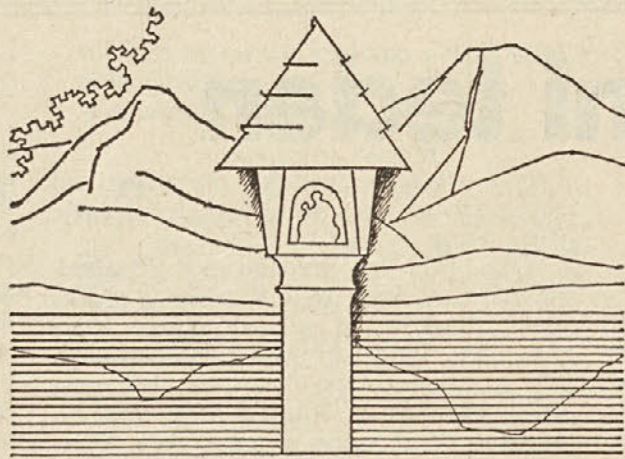

NAS TEDNIK

KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

P. b. b.

LETO XIX. / ŠTEVILKA 15

CELOVEC, DNE 13. APRILA 1967

CENA 2.— ŠILINGA

Naša mladina se uveljavlja

V petek, dne 7. aprila 1967, je bilo v Celovcu tekmovanje mladine, pri katerem so ugotovili najboljše govornike med srednješolsko, kmečko in delavsko mladino ter mladino, ki služi trenutno svoj vojaški rok. Tekmovanje je izvedla Liga Združenih narodov. Veseli smo tega, da se je pri tem tekmovanju naša mladina zelo izkazala. Tako je dosegel med srednješolci prvo mesto na Koroškem Aleksander Lampichler, osmošolec Državne gimnazije za Slovence v Celovcu. Kot drugi njegovi sovrstniki, tako je govoril tudi on v nemškem jeziku. Snov, ki jo je za svoj govor pripravljal, je bila »Österreichs Jugend für die Jugend der Welt« (Govor prinašamo v celoti na 5. strani našega lista, pripr. ured.). Lampichler je svoj govor vsebinsko zelo globoko in sodobno zasnoval, podajal je svoje misli prepričevalno ter retorično v vsakem oziru odlično. Razumljivo, da je žel za svoja izvajanja od številno zastopanega občinstva močno priznanje.

Aleksander Lampichler prihaja iz Podrožice v Rožni dolini. Njegov oče je ugleden in vesten železničar, mati pa prihaja iz Žihpolja na Koroškem. S starši vred se veselimo lepega uspeha, ki ga je dosegel Lampichler pri tem tekmovanju.

Kaj je Lampichler z nastopom in uspehom dokazal? Da se s kvaliteto povsod uveljaviš. Slovenski materin jezik za napredek in priznanje v deželi in državi ni več ovira. Dijak Državne gimnazije za Slovence ima poklicno ravno takšne možnosti kot absolvent državne gimnazije z nemškim učnim jezikom. Sami smo celo mnenja, da imajo maturantje Slovenske gimnazije poklicno celo večje izglede kot njihovi sovrstniki na drugih koroških srednjih šolah, saj obvladajo poleg slovenskega jezika in nemščine večinoma tudi ruščino, ki so jo obiskovali poleg latinščine in grščine ali angleščine na gimnaziji. Seveda pa morajo naši gimnazijci vedeti, da zavisi njihov uspeh v življenju v prvi vrsti od njih samih. To je pokazalo tudi tekmovanje srednješolcev v Celovcu, kjer je pač odločalo samo to, kako so posamezniki govorniško nastopali in kako so se kvalitetno razlikovali med seboj posamezna predavanja. Najboljši je mogel postati samo eden, da je bil to dijak naše gimnazije, nas ne veseli zgolj zaradi tega, ker je dosegel eden izmed slovenskih srednješolcev tako lep uspeh, temveč tudi zato, ker je naša mladina videla, kako objektivno so odločali pri žiriji pripadniki večinskega naroda. To je velik napredek. Poudarjamo to zaradi tega, ker se je pred leti udeležila naša gimnazija pevskega tekmovanja, pri katerem je bila — tudi po mnenju strokovnjakov — vidno zastopljena. Osebe, ki se postavljale žirijo in so odločale o ocenah posameznih tekmovalcev, so bile tokrat v vsakem oziru stvarne. Tudi to dejstvo bo v mladini utrdilo prepričanje, da jo upoštevajo pripadniki večinskega naroda kot enakopravno. To ustvarja zaupanje, krepi v mladini načela demokracije, utrjuje avstrijsko državljansko zavest in domovinsko ljubezen. Le v domovini, ki ti ni mačeha, temveč mati v vsakem oziru, se počutiš dobro in doma. Tako smemo biti veseli tega, da je razvoj napredoval že tako daleč, da bo zastopal pri državnem tekmovanju na Gradiščanskem vse koroške srednješolce ne glede na jezik in narodno pripadnost dijak naše državne gimnazije.

Fronte na Koroškem se krhajo in to je prav. Razvoj je dal prav tistim, ki so v sodelovanje z večinskim narodom verovali in ki usmerjajo vse javno delo v to smer.

Srečanje absolventk gospodinjskih šol

Kakor toplo viredno sonce mlado in staro izvabi v svoj objem, tako je v nedeljo, dne 9. aprila, gospodinjska šola v Št. Jakobu zbrala k srečanju sedanje in nekdanje gojenke — absolventke sestrinskih šol.

Velika učilnica ni mogla sprejeti vseh, ki so prišle, da utrdijo nekdanje prijateljske vezi in se ob načelnih in praktičnih izvajanjih priznanih govornikov potrdijo v dobrem ter si naberejo napotkov in nasvetov za bodočnost.

Ves spored je potekal v znamenju jubilejev. Zveza absolventk je namreč v nedeljo počastila svojo prvo predsednico gospodično Milko Hartmanovo za njeno 65. letnico. Sestri Jasna in Salvatora sta praznovali 15-letnico delovanja na gospodinjski šoli v Št. Petru, sestra Jasna pa še 60. letnico življenja. Slavljenkam so dekleta

zapela in jim v priznanju za njihovo nesebično delo podarila rože — slovenski pušeljci.

Glavno predavanje je imela gospa učiteljica Anica Vrečar. Med absolventke, veliko je bilo vmes nekdanjih učenk, je prišla iz daljnega Linza na Zgornjem Avstrijskem. Vodilna misel njenega govora je bila: Srečna bi bila rada. Ob to osrednje geslo je nanizala različna razdobja v življenju žene in kako naj se zadrži, da bo zadovoljna. V globoko zasnovanem in lepo zgrajenem govoru, kateremu so dekleta in žene pozorno sledile, je bilo nakopičeno mnogo življenjske modrosti pa tudi idealov, po katerih naj bi stremela naša dekleta in naše matere. Znak hvaležnosti gospe predavateljici so bili rdeči nageljni, ki jih ji je podarila nekdanja gojenka — sedaj že mati številne družine.

Vojna propaganda Arabcev proti Izraelu

Vojaško posvetovanje Sirije in Egipta v Damasku

Iz poučenih krogov v glavnem mestu Libanona v Beirutu so v torek objavili, da so bila te dni v Damasku med Sirijo in Egiptom vojaška pogajanja, ki so odločila (seveda je vse tajno), ali naj egipčanska vojska v primeru ponovnega oboroženega napada na izraelsko-sirski meji brez odlašanja nastopi proti Izraelcem.

Povod tem pogajanjem je dal hud spopad med sirijskimi in izraelskimi vojaškimi enotami, ki se je pripetil na območju Galilejskega jezera, kjer je v petek, 7. aprila, izbruhnila osemurna bitka med sirskimi in izraelskimi silami. V bitko so posegla na obeh straneh letala, tanki in topovi. Izraelska lovka letala tipa »Mirage« so

sestrelila dve sirski letali »Mig 21« v zračni bitki, ki se je vnela nad mejo. Sirci pa so javili, da so sestrelili eno izraelsko lovsko letalo.

Samo misiji opazovalcev Organizacije združenih narodov, ki na sirsko-izraelski meji nadzoruje premirje, je uspelo doseči prekinitev ognja.

Politični krogi v Damasku izjavljajo v zvezi s tem, da je v torek sirski in libanonski tisk zopet po petih letih začel najostrejšo vojno propagando proti Izraelu. S formulacijo kot »severna fronta« (Sirija) in »južna fronta« (Egipt) spominjajo številni listi na leto 1961, ko sta bili obe deželi še združeni.

Ob 25. obletnici izseljevanja koroških Slovencev bo v nedeljo, 23. 4. ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu

SPOMINSKA PROSLAVA

z govori, pevskim nastopom in recitacijami, na katero naše rojake vljudno vabimo.

Vstopnice dobite v pisarni Krščanske kulturne zveze, pri zastopnikih naših krajevnih društev in v knjigarni Mohorjeve družbe v Celovcu.

PRIREDITVENI ODBOR

Seveda pa je v deželi še vsepovsod na tej poti širokega sodelovanja obeh narodov še mnogo zaprek. To je nakazal v svojem predavanju Alojz Sticker, maturant klasične gimnazije v Celovcu. Njegov govor je bil dokaz, da mladina išče in se vsepovsod neizprosno zavzema za resnico in pravico. Odločno želi pomesti s predsodki preteklosti, ki ovirajo razvoj in napredek družbe. Naša mladina je pri zagovarjanju resnice in pravice tudi neustrašena. Ne smemo prezreti tega, da je bila Stickrova ostra, vendar stvarna ocena koroških razmer podana pred pretežno nemško govorečo publiko. Kot pripadnik avstrijske vojske je govoril Sticker tudi pred vrsto svojih uglednih predstojnikov, vendar zanj to ni pomenilo, da bi govoril zaradi tega brezbarvno. Govoril je jasno in pogumno. Da je odnesel v skupini vojakov tretje mesto, ne odlikuje le žirije in vojaščine, temveč tudi predstojnike naših fantov, ki služijo vojaški rok. Tudi tam veje nov veter. Pred leti smo še slišali upravičene pritožbe na

račun »vednovčerajsnjih«. Zgodilo se je pri naboru, da so našim fantom odrekli pravico navajati slovenščino kot materin jezik, da so marsikomu prav zaradi njegovega slovenskega materinega jezika delali težave. Takih primerov zapostavljanja je vedno manj, in to kaže na zdrav razvoj, na vedno večjo demokratizacijo javnega življenja. Prav Stickrov nastop je pokazal, da je k tej demokratizaciji svoje prispevala tudi mladina sama, ki skuša pridobivati zase javno mnenje z argumenti in odkrito besedo.

Naj omenimo, da smo bili veseli tudi uspeha Georga Scherzerja, ki prihaja iz Blata pri Pliberku ter je zmagal v skupini kmečke mladine. Njegova mehka govorica nam je dala slutiti, da prihaja iz naših krajev ter se poslužuje v domačem kraju naše besede.

Tako je mladina pritegnila v preteklih dneh nase pozornost z uspehi. Ti upravičujejo trditve, da je zaupanje v tako mladino upravičeno.

Drugi govornik je bil g. župnik Lovro Kaselj, urednik Družine in doma. Razglabljal je o naši ženi v sodobni družbi. Današnji čas je tudi ženi prinesel mnogo koristnega, jo pa tudi raztresa in utruja. Žena naj bi se s pametjo in zadovoljnostjo posluževala tehnike. Naj se ne oddalji preveč od domačega. Naj bo čedna in privlačna, a ne pretirana v modi. Turizem zelo ogroža domačnost naših vasi. Velika škoda bi bila, če bi se naša kmečka žena popolnoma izenačila z ženo iz mesta. Koncilski duh ženi daje mnogo možnosti in poleta za delo v službi Cerkve in bližnjega. Tudi naša žena naj spozna in uporablja koncilске določbe in pravice.

Tokrat je srečanje vodila spet sestra Gonzaga, ki se je po dolgi in mučni bolezni že precej opomogla. Povezovala je program in povedala vmes dosti lepega. Za petje so poskrbele šentjakobske gojenke. Sklepno besedo o zvestobi je povedala Milka Hartmanova. Tudi g. ravnatelj, dvorni svetnik dr. Joško Tischler, je povedal nekaj lepih misli.

Po blagoslovu v hišni kapelici so absolventke še veselo pokramljale ob dobri malici.

Lepo nedeljsko popoldne, bogato poučnega in veselega je izzvenelo z odkritosrčnim »nasvidenje«.

Uradni obisk avstrijskega podkanclerja v Beogradu

Avstrijski podkancler in trgovinski minister dr. Fritz Bock, ki se je mudil na štiridnevem uradnem obisku v Jugoslaviji (obisk je trajal od 5. do 9. aprila), se je v nedeljo z letalom vrnil iz Beograda na Dunaj. Pred svojim odhodom pa je dr. Fritz Bock sprejel še jugoslovanski državni predsednik.

Še isti dan so objavili skupno poročilo o obisku. V sporočilu je rečeno, da so v pogovorih obravnavali možnost glede povečanja blagovne menjave, in industrijskega sodelovanja ter skupnega nastopa avstrijskih in jugoslovanskih podjetij na tretjih tržiščih. Ugotovili so, da je graditev hidroenergetskega in plovne sistema »Djerdab« najugodnejši pogoj za razvoj prometa na Donavi. Tu sta obe strani pojasnili stališči glede tega vprašanja. Na avstrijski strani so govorili o možnostih sodelovanja avstrijske industrije (VÖST) pri gradnji te velike elektrarne v železnih vratih »Djerdab«. Pri tem so mišljene dobave investicijske opreme za ta načrt. Do sedanjih pogovorih med avstrijsko jeklarno VÖST v Linzu in jugoslovanskimi zastopniki so potekali zadovoljivo, tako bi bilo možno že sedaj ustvariti pogoje za sklenitev večjih naročil.

»Bilo pa bi zaenkrat še preuranjeno govoriti o obsegu takih dobav,« je izjavil dr. Bock v nedeljo ob povratku na Dunaj.

Lahko bi tudi sodelovali pri načrtovanju in graditvi centralnih vodov za zemeljski plin, za tranzit in lastne potrebe ter opozorili na možnost razvijanja turističnega prometa, zlasti v Avstrijo.

V sporočilu je dalje govor tudi o avstrijsko-jugoslovanskem sporazumu o trgovini, sklenjen leta 1948, katerega naj bi kmalu zamenjal nov dolgoročni sporazum. Pogajanja, ki se bodo vršila v mesecu maju od 10. do 12. maja v Beogradu, naj bi privedla do sklenitve novega avstrijsko-jugoslovanskega sporazuma o cestnem blagovnem prometu.

Na koncu sporočila je poudarjeno pozitivno nadaljevanje stikov obeh dežel za nadaljnje zboljšanje dobrih sosedskih in prijateljskih odnosov.

Politični teden

Po svetu . . .

MARŠAL MALINOVSKI UMRL

V petek, dne 31. marca, popoldne, je v Moskvi umrl v starosti 69 let sovjetski obrambni minister maršal Rodion Malinovski. Že več mesecev je bil hudo bolan za rakom v grlu.

Maršal Rodion Jakovljevič Malinovski se je rodil leta 1898 v Odesi. V letih od 1936 do 1939 je sodeloval v španski državljanski vojni. Med drugo svetovno vojno je bil generalpolkovnik in je pri Stalingradu premagal von Mansteinovo skupino. Kot poveljnik druge ukrajinske fronte je leta 1944 prodrl v Romunijo in v imenu Sovjetske zveze podpisal z njo premirje. Septembra istega leta so ga imenovali za maršala. Obrambni minister Sovjetske zveze je postal 26. oktobra 1957, ko je zamenjal maršala Žukova.

Oktobra lani so v Moskvi začele krožiti govorice, da je hudo bolan. Toda še 7. novembra je bil na paradi na Rdečem trgu, od tega datuma pa se ni več pojavil v javnosti.

Maršala Malinovskega so pokopali v ponedeljek, 3. 4., na Rdečem trgu v Moskvi ob kremeljskem obzidju.

V Moskvi predvidevajo, da bo postal novi sovjetski obrambni minister maršal Andrej Grečko, sedanji poveljnik oboroženih sil varšavskega pakta. Maršal Grečko je že doslej redno nadomeščal Malinovskega na vseh javnih prireditvah.

PEKING IN VIETNAMSKA VOJNA

Kitajska je med kulturno revolucijo ustno nekajkrat močno podprla boj vietnamskega naroda proti ameriškemu napadu. Toda kulturna revolucija je vnesla v te obljube novo prvine. Njeno bistvo je v obljubi, da bo Kitajska še dalje podpirala boj vietnamskega ljudstva, čeprav za ceno »največjih nacionalnih žrtev«.

Kitajska je potemtakem podprla nadaljevanje vojne, in ta osnovna kitajska različica se ni spremenila niti danes, čeprav opažamo v kitajskih stališčih do Vietnama nekatere spremembe. Gre predvsem za razvoj zamisli o pošiljanju prostovoljcev v Vietnam. Zdaj so v uradnih dokumentih besedo »prostovoljci« nadomestili z izjavami o pomoči Vietnamu z »bojem z ramo ob rami« in podobnimi.

Toda vse te različice iste teme ne bi bile dovolj celovite, če ne bi pogledali tudi bistvenih kitajskih stališč do morebitnega spopada z Združenimi državami Amerike. Tu je treba omeniti, da je zunanji minister Čen Ji že na predlanski konferenci izjavil, da je Kitajska opravila vse priprave na vojno in da pričakuje Amerikance. Ti bodo toliko prej doživeli polom, kolikor prej bodo prišli. To kitajsko »čakanje« se je lansko pomlad tudi uradno uveljavilo v izjavi ministrskega predsednika Ču En-laja nekemu pakistanskemu časniku. Kitajski premier je dal jasno vedeti, da Kitajska ne bo storila ničesar, s čimer bi izzvala napad ZDA, toda če jo bodo napadli tudi z 10 milijoni vojakov in z atomskim orožjem, bo napadalca kljub temu uničila.

To kitajsko »čakanje v bojni vrsti« dokaj zgovorno pojasnjuje stališča te velike dežele. Kitajska to »čakanje« opravičuje s sodbo, da je vietnamska vojna samo predhodno obdobje ameriškega napada, ki pripravlja napad na Kitajsko.

V zvezi s kitajskimi potezami je mogoče dobiti vtis, da računa Kitajska z nadaljnjimi ameriško-sovjetskimi trenji po vietnamski vojni; to se je v določeni meri tudi zgodilo. To pa omogoča kitajskemu vodstvu, da v zaželeni smeri vpliva na ozračje v mednarodnih odnosih in na reševanje svetovnih problemov.

Tudi Američani računajo s tem, da lahko njihova vojska ob morebitnem sovjetsko-kitajskem spopadu svobodneje deluje daleč od ameriških obal. Če je to neizpodbitno dejstvo, potem pomenijo računi Washingtona, da je zdaj prišlo njegovih »pet minut« v Vietnamu zaradi »notranje oslabelosti Kitajske«, ki jo je povzročila kulturna revolucija, veliko tveganje, če že ne očitno napako. Ameriška širitev vojne v Vietnamu in ogrožanje kitajskega zračnega prostora ter morja samo utrjujejo kitajsko vodstvo v njegovih domnevah. To pa hkrati razvema tudi magični nacionalizem kitajskega človeka in njegovo priprav-

ljenost, da se v trenutkih nevarnosti od zunaj, čeprav samo izmišljene, še močneje strne okrog svojega vodstva.

Kljub velikemu prepadu med Združenimi državami Amerike in Kitajsko so razlike glede strategije in njihove poteze glede ohranitve vojne vihrje praktično istovetne. Eni in drugi kot po dogovoru plešejo na krilih boga Aresa. Kitajska šteje tega mitološkega boga vojne za pomemben dejavnik pri reševanju problemov sodobnega sveta. Amerikanci pa v svoji »praktičnosti« letijo na njegovih aluminijastih krilih in sejeje smrt nad Vietnamom. Pri vsem tem pa je očitno, da bi pri nadaljnjem in še bolj ogorčenem vojskovanju, ne glede na pripravljenost drugih, da prispevajo tudi »največje nacionalne žrtve«, vietnamsko ljudstvo plačalo najvišjo ceno, prav tako kot doslej.

ORGANIZACIJA SEVERNO-ATLANTSKEGA PAKTA ZAPUSTILA FRANCIJO

Ameriški general Lemnitzer, vrhovni poveljnik atlantskih sil v Evropi, je ob slovesu v Rocquencourtu dejal, da mu je žal, ker zapušča Francijo. Z odhodom te osebnosti, ki jo je predsednik de Gaulle pred nedavnim odlikoval z najvišjim francoskim odlikovanjem za zasluge, se je formalno končala navzočnost NATO (Organizacije severnoatlantskega pakta) v Franciji, obenem pa je njen odhod tudi pokopal stare ameriške nazore o »nacionalni« politični in vojaški organizaciji, ustanovljeni v času najhujše hladne vojne, ki ni skri-

vala svojih želja po vodstvu in oblasti, zgrajeni na sili.

Francija je tako uresničila napoved predsednika de Gaulle, da bo najpozneje do leta 1969 zapustila Atlantski pakt, »ki izroča našo usodo tujcem«. Pozneje je predsednik natančno določil datum, ko naj NATO zapusti Francijo: 1. april leta 1967. Kot kaže, so se generali držali tega roka — in Francija je svobodneje zadihala, osvobojena dosedanjih atlantskih okovov.

Francija se je tako znebila nenaravnih vezi, ki niso ustrezale tradicijam njene demokracije, vloge in veličine. S tem si je vrnila ugled, ki ga je izgubila v atlantskem zavezništvu. Tako bo lažje uveljavljala tudi nove poglede v zunanji politiki v Evropi in tudi v Aziji, prav tako pa tudi načrte o gospodarskem širjenju, naperjenem proti vse bolj prevladajočemu ameriškemu kapitalu v Evropi.

Politični opazovalci sodijo, da se je s tem dogodkom pričelo novo obdobje v Evropi. O tem bodo verjetno spregovorili kdaj pozneje zgodovinarji. Dejstvo pa je, da je Francija pričela s tem proces sprememb na »stani celini«. Kajti to, kar je storila razmeroma velika Francija, si žele morda v manjši obliki, tudi drugi atlantski zavezniški. Predvsem je skoraj povsem preživela obrambna teza atlantske organizacije, naperjene proti Vzhodu, saj je vse bolj očitno, da od tod ne grozi Vzhodu nobena nevarnost. Prav tako je preživela ameriška teza, naj bi Združene države Amerike, ki so sicer res prevzele nase največji del stroškov atlantske organizacije, v njej uresničile svoje vojaške in strateške načrte obkoljevanja komunističnih dežel, kar se v sedanjem času kaže najbolj v vietnamski vojni.

. . . in pri nas v Avstriji

Štirje direktorji radia in televizije pa bodo prejeli po 35 tisoč šilingov mesečne plače.

Predsednik nadzornega sveta, državni poslanec dr. Kranzlmayer bo verjetno v 14 dneh sklical novo sejo, na kateri bodo podpisali pogodbe s štirimi imenovanimi radijskimi direktorji.

OBRAMBNI MINISTER DR. PRADER V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

»Bilo bi nelogično, odrekati Avstriji pravico po obrambi s protiletalskimi raketa«, je dejal obrambni minister dr. Georg Prader pretekli teden med svojim obiskom v Washingtonu na tiskovni konferenci zbranim novinarjem. Ob tej priliki jim je tudi povedal, da Sovjetska zveza na prošnjo Avstrije po raketah, ki bi služile le obrambnim namenom, do sedaj še ni odgovorila »niti z da niti z ne«.

Vendar je dr. Prader v tej zadevi optimist: »Biti moramo potrpežljivi«, je izjavil obrambni minister. Tehnični razvoj, od podpisa državne pogodbe pred dvanajstimi leti, dovoljuje dandanes popolnoma jasno razlikovanje med raketami za napad in za obrambo. Seveda pa Avstrija ne bo podvzela nobenih enostranskih dejanj, temveč se še nadalje borila za pravico, da bi našla razumevanje pri vseh podpisnicah avstrijske državne pogodbe.

Z nenadno smrtjo sovjetskega obrambnega ministra maršala Malinovskega (umrl v petek, 31. marca, podrobneje o njem glej zgoraj) pa je vprašanje raket trenutno v zastoju.

V pogovorih z ameriškim obrambnim ministrom McNamara so pretresali sedanje politične razmere v Srednji Evropi in prizadevanje Avstrije za ohranitev prijateljskih odnosov z vsemi svojimi sosedi. Dr. Georg Prader je pri tem podčrtal interes Avstrije za ustanovitev učinkovite obrambe za zščito svoje nevtiralnosti.

Ob tej priliki je naš obrambni minister imenoval tudi tri letala, ki bi prišla za avstrijsko vojsko v poštev:

1. Ameriški lovski bombnik F-5, tako imenovani Northrop Aircraft Corporation.
2. Francosko letalo Mirage III.
3. Švedsko letalo Draken.

Dr. Prader je hkrati izjavil, da trenutno ne more povedati, katero od teh treh imenovanih letal ima najboljše izgleda. Ko si je obrambni minister ogledoval ameriške helikopterje, je dejal, da Avstrija potrebuje velike helikopterje, ki lahko nosijo s seboj v goratih predelih težko opremo v primeru velikih poplav ali drugih prirodnih katastrof.

SLOVENC

doma in po svetu

Ob stoletnici rojstva dr. Frana Kovačiča

Pred kratkim se je dopolnilo 100 let od rojstva zgodovinarja dr. Frana Kovačiča, ki je kot organizator znanstvenega dela na štajerskem v začetku stoletja prikladal v življenje tiste znanstvene ustanove, ki so Mariboru dale tudi obeležje znanstvenega središča.

Fran Kovačič se je rodil 25. marca 1867 v Veržetu v železarski družini. Nadarjenega dečka so namenili za šole. Gimnazijo je obiskoval v Varaždinu in Zagrebu, kjer se je vpisal tudi na teologijo, ki jo je končal 1894. leta v Mariboru. Že naslednje leto so ga poslali na višji študij v Rim. Tu si je 1897 pridobil doktorat filozofije in še isto leto nastopil kot profesor na mariborskem bogoslovju. Mesto profesorja na tem zavodu je obdržal vse do upokojitve 1932. Umrl je 19. marca leta 1939 v Mariboru.

Kovačiču njegovega obsežnega kulturnega in znanstvenega dela, s katerim si je pridobil tako velike zasluge za slovensko zgodovinopisje, ni narokoval poklic in prav tako ne samo zanimanje za raziskovanje preteklosti, ampak njegova vnema za narodovo usodo. V Kovačiču se je zakoreninilo prepričanje, da je lastna znanost najtrdnjše jamstvo narodove bitnosti. Iz tega spoznanja si je določil svoje mesto v narodnem gibanju, iz njega je izvirala tudi njegova znanstvena organizatorska dejavnost. Zgodovinarjem, ki so do tedaj delovali posamezno, naj bi znanstvena organizacija omogočila načrtno delo pri preučevanju domače zgodovine in jim dajala tudi potrebno moralno podporo.

Od njegovih številnih del naj omenimo le najpomembnejše samostojne izdaje. Tako sta za krajevno zgodovino dragocena temeljita opisa Trg Središče (1910) in Ljutomer. S sintezo zgodovinskega raziskovanja, ki je dobila zunanji izraz v knjigi Slovenska štajerska in Prekmurje (1926), je končal izdajo Slovenske matic o slovenskih deželah. Za kulturno politično zgodovino sta pomembni tudi njegovi obsežni monografiji Zgodovina lavantinske škofije (1928) in knjiga v Slomšku (1934).

Turneja Dubravke Tomšič-Srebotnjakove po Nizozemski in Belgiji

Pianistka Dubravka Tomšič-Srebotnjakova se je vrnila s koncertne turneje po Nizozemski in Belgiji. V Nizozemski je nastopila na dveh koncertih z znanim Brabantskim orkestrom in doživela vclik uspeh z izvedbo Beethovnovoga 3. koncerta. V Bruslju je koncertirala v okviru Mozartovega festivala, ki ga letos prireja belgijski radio in ministrstvo za kulturo. Za izvedbo Mozartovih del so povabili pet solistov in pet dirigentov iz Nizozemske, Avstrije, Francije, Belgije in Jugoslavije. Na drugem koncertu tega festivala je Dubravka Tomšič izvajala koncert v c-molu pod vodstvom slovenskega dirigenta Antona Nanuta iz Dubrovnika.

Trideset let umetniškega delovanja pri gledališču

Petintrideset let je minilo od prve in doslej edine premiere Puccinijeve opere »Turandot« v ljubljanski Operi. Takrat sta jo med drugim pripravila dirigent Anton Neffat in režiser O. Šest, v naslovni vlogi pa je pela Zinka Kunčeva. Ansambel ljubljanske Opere je pred kratkim pripravil novo premiero tega dela. Libreto je prevedel Pavel Oblak. Letošnja ljubljanska premiera opere »Turandot« je imela še posebno slavnostno obeležje, ker je dirigiral Dimitrij Žebre, ravnatelj ljubljanske Opere, ker je s tem delom proslavil tridesetletnico svoje umetniškega delovanja.

Ravnatelj Demetrij Žebre je pričel svojo umetniško pot v ljubljanski Operi leta 1936 kot korepetitor, potem ko je končal svoje glasbeno šolanje v Pragi. Takrat so bile razmere v ljubljanski Operi seveda čisto drugačne. Poprijeti je bilo treba povsod, kjer se je pokazala potreba. Tako je hkrati korepetiral balet, zbor, soliste ter opravljal še vrsto drugih nalog. Počasi je začel dirigirati operete, opere in druga glasbena dela. Pozneje je tri leta vodil mariborsko Opero, nato pa je bil povabljen v Zagreb, kjer je prevzel mesto dirigenta zagrebske Opere in se nazadnje leta 1958 spet vrnil v Ljubljano.

Žiga Herberstein v francoščini

Pariška založba Calmann-Lévy je pred kratkim izdala delo slovenskega vipavkega rojaka Žige Herbersteina »Rerum Moscovitarum Commentarii« v francoskem prevodu pod naslovom »La Moscovie au XVIe siècle vue par un ambassadeur occidental: Herberstein«. Delo je prevedel in priredil Robert Delort. Recenzija v francoski poljudni zgodovinski reviji »Historia« poudarja, da je to prvi francoski prevod izredno zanimivega poročila o krajih, ljudeh, verstvi in šegah tedanje Rusije, ter pripominja, da je napisano tako živahno in napeto kot kakšna moderna reportaža.

„Expo“: Človek in njegov svet

Nekaj podrobnosti o svetovni razstavi v Montrealu

Kot znano je naš list že poročal o pripravih na razstavo vohče. Danes pa hočemo povedati nekaj o tej svetovni razstavi v Montrealu, ki bo razstava presežnikov, največja prireditev te vrste doslej, hkrati pa največji kulturni festival.

Doslej je bilo okoli trideset svetovnih razstav, vendar je letošnja »Expo 67« v Kanadi šele tretja uradno priznana, za pariško in bruseljsko. Kanada, dežela pšenice in naravnih lepot, praznuje letos stoletnico obstoja. Britanske kolonije Nova Škotska, New Brunswick, Ontario in Quebec so se bile leta 1867 združile v konfederacijo. Takrat je imela Kanada 3,5, zdaj ima 20 milijonov prebivalcev.

Montreal, ki prireja svetovno razstavo, je z 2,2 milijona prebivalci največje mesto Kanade. Podzemeljski kolodvor ima v največjem poslovnem nebotičniku in je zaposlenih okoli 20.000 ljudi, nova podzemna železnica je v svetovnem merilu najmanj hrupna, ker imajo njeni vagoni gumijasta kolesa. Še posebnost: kot prve so začele montrealke banke izdajati nadišavljene črke zastopnicam nežnega spola med svojimi klienti.

»Expo 67«, ki bo dprta od 28. aprila do 27. oktobra, naj bi bila svetovna razstava presežnikov, največja prireditev te vrste doslej. Sodelovalo bo 73 dežel, med njimi 18 evropskih, 22 afriških, 11 azijskih, razen tega pa bo tam še 70 paviljonov podjetij in organizacij oziroma skupno 300 stavb. Površino 408 hektarov bo zavzemala »Expo 67« na obeh, delno umetnih otokih v Lovrenčevi reki. (Za primerjavo: bruseljska »Expo 58« je zavzemala površino 200 hektarov). Montrealska otoka — ti isti z imenom Notre Dame je ves nov — so umetno povečali za 214 hektarov, pri čemer je bilo treba prepeljati in nasuti 19 milijonov ton zemlje.

Paviljon »Katimavik«

Neposredni stroški in posredni izdatki segajo v milijarde. Na razstavišču je zaposlenih skupno 10.000 delavcev, tehnikov in inženirjev. Najdražji paviljon ima Kanada. Na konico postavljena piramida se imenuje »Katimavik« — beseda je eskimska in pomeni sestanek, srečanje — stala pa je okoli 20 milijonov kanadskih dolarjev. Glede gradbenih stroškov za paviljon je na drugem mestu Sovjetska zveza, za njo pa se vrstijo Češkoslovaška, Združene države Amerike in zvezna republika Nemčija.

Pisatelj in dramatik Zorko Simčič

Rodil se je 19. novembra 1921 v Mariboru kot sin goriških staršev, beguncev s prve svetovne vojne.

Romanu »Prebujenje«, s katerim je še kot študent dobil Prešernovo nagrado (1943), sledi zbirka satir »Tragedija stoletja« (1944), v emigraciji (1957) pa realistično — simbolično globoko delo »Človek na obeh straneh stene«. Poznamo ga kot urednika osrednje slovenske revije v zamejstvu »Meddobje«. Zorko Simčič je v medvojnih letih (1943) napisal libreto za »veliko slovensko opero« Krst pri Savici, na motiv Prešernovega speva. Simčičev »Krst« je uglasbil slovenski skladatelj Matija Tomc. Istega leta je napisal dramo »Poslednji akord«, ki jo je Ljubljanska drama leta 1945 dala na spored in tudi že pričela z njenim študijem. Po vojni je Slovenski oder v Trstu (1953) uprizoril »Krst« na Repentabru na odprtem.

Simčičev »Krst pri Savici« je bil prvič v celoti objavljen v buenosaireskih Katoliških misijonih, nato izdan v knjižni obliki. Leta 1965 pa je izšla nova, predelana in dramsko dognana izdaja tega močnega odrskega dela.

Zorko Simčič se zadnja leta pogosteje ukvarja z dramatikom. Za slovensko gledališko življenje je lahko zanimiv podatek: v obdobju lanskega oktobra—novembra, ko je avtor pripravil za tisk svojo novo dramo »Zgodaj dopolnjena mladost«, je radijska postaja v Trstu oddajala njegovo tridejansko »Žalostna pesem«, slovenski oder v Mendoza (Argentina) pa krstil novi »Krst« 15. oktobra 1966.

TINE DEBELJAK O SIMČIČEVI DRAMI »KRST PRI SAVICI«

... Simčič ni vzel Prešernovega teksta samo kot čudežni razplet Črtomirove ljubezni, ampak jo je postavil na vse širše ozadje

Te dni je bilo opravljenih 90 odstotkov vseh del na »Expo 67«, ki pričakuje v šestih mesecih okoli 40 milijonov obiskovalcev. Za zvezo s svetom bo skrbel radijski in televizijski center, ki je stal nad devet milijonov dolarjev.

Človek kot proizvajalec, odkritelj in ustvarjalec

Številke, mnogo zgornjih števil naj bi zagotovile svetovni razstavi vsestranski »naj« med dosedanjimi prireditvami te vrste. Geslo »Expo 67« je »Človek in njegov svet«, razstavišče je razdeljeno na odseke, ki prikazujejo človeka kot proizvajalca in kot člana skupnosti. Prireditelji so pozvali sodelujoče dežele, naj se ravnajo po teh geslih.

Človek Alexandra Calderja

Simbol svetovne razstave v Bruslju leta 1958 je bil »Atomij«, znamenje letošnje prireditve v Montrealu je »Človek« Alexandra Calderja, 20 m visok in 46 ton težki kip. Ob stroških skoraj 20 milijonov dolarjev so Kanadčani zgradili po načrtih izraelskega arhitekta Mosha Safieja »Habitat 67«, golobjaku podobno stavbo, ki je v njej okoli 160 stanovanj.

Mimogrede naj povemo, da paviljona Združenih držav Amerike in Sovjetske zveze povezuje most, da so Nizozemci posve-

Glasbena skupina iz Celovca v Ljubljani

Kulturna izmenjava med Koroško in Slovenijo je postala že kar tradicionalni sestavni del kulturnega življenja obeh sosednih mest, Celovca in Ljubljane. Kot je Slovenska filharmonija že nekajkrat gostovala v Celovcu, kjer bo po letošnjem dogovoru ponovno nastopila meseca oktobra, tako so v ponedeljek, 10. aprila, gostovali v Ljubljani Celovčani z veliko reprezentančno glasbeno skupino, ki je ljubljanskemu občinstvu predstavila najboljše iz svojega repertoarja.

Koncert velikega ansambla s Koroškega je bil v dvorani Slovenske filharmonije pod taktirko direktorja celovškega konservatorija Norberta Artnerja.

Na programu koroških umetnikov je bila Schubertova Maša v G-duru, Mozartov Koncert za klavir in orkester v d-molu in Brahmsova Rapsodija za alt-solo. Posebno zanimiva pa je bila izvedba Koroški posve-

tili svoj prispevek k »Expo 67« človeku v boju z morjem, Izraelci pa človeku, ki skuša premagati puščavo.

Kulturni festival

»Expo 67« bo hkrati največji kulturni festival sveta. Sto osemdeset umetniških del, prikazanih na razstavi, bo pomenilo največjo prireditev te vrste na severnoameriški celini. Umetnine so vredne dva milijona dolarjev, časovno pa obsegajo umetniške stvaritve človeka od davnih dni do sodobnosti, med drugim 3500 let star kipec egiptovskega dekleta, ki melje žito, in 50 sodobnih kipov od Moora do Giacomettija. V dvoranah za prireditve se bodo v šestih mesecih vrstili operni, baletni, koncertni in drugi ansambli tako rekoč z vseh koncev sveta.

Avstrijski paviljon vzbuja mednarodno pozornost

Avstrijski paviljon na svetovni razstavi v Kanadi, zgrajen po zamislih arhitekta profesorja Karla Schwanzerja, vzbuja izredno pozornost in najvišje priznanje pri mednarodnih strokovnjakih. Kanadski arhitekt James Acland s torontske univerze ga je označil v pravkar izšli reviji »ARTS CANADA« kot »biser prizmatične geometrije« in »morda najbolj posrečenega med manjšimi razstavanimi zgradbami«. Paviljon arhitekta prof. Schwanzerja pa je že sicer letos v januarju J. M. Richards, izdajatelj »British Architectural Review«, močno pohvalil.

čene simfonije z naslovom »Veletok«, ki jo je skomponiral Norbert Artner na besedilo avstrijskega pesnika Lienharda.

Zanimivi spored so izvedli pevci Ljudskega zbora iz Celovca (Volkskor Klagenfurt) in komornega zbora iz Št. Vida ob Glini. Ta dva zbora, ki štejeta skupaj okrog sto pevk in pevcev, sta bila že nagrajena na raznih mednarodnih zborovskih tekmovanjih.

Končno so poleg deželnega simfoničnega orkestra sodelovali še solisti — pianistka Waltraud Brandner in pevci: sopranistka Edith Kermer, altistka Meriel Dickinson, po rodu iz Anglije, ki je pred kratkim z velikim uspehom končala svoj študij na dunajski akademiji, tenorist Helmut Unterkoller in basist Adolf Mitterer.

Vsi imenovani solisti se lahko uvrščajo med najuspešnejše umetnike v Celovcu, ki se stalno uveljavljajo tudi v celovškem radiu ter na opernih in koncertnih odrih.

Koncert gostov iz Celovca je ljubljansko občinstvo označilo kot lep glasbeni dogodek.

KONCERT ZAVODA ZA GLASBENO IN BALETNO IZOBRAŽEVANJE LJUBLJANA V CELOVCU

Na povabilo koroškega deželnega konservatorija v Celovcu je gostoval v torek v Domu glasbe Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane.

Na koncertu je študirajoča mladina tega zavoda izvajala dela Luigija Bocchernija, Luojana Marije Škerjanca, Janeza Krstnika Dolarja, Arcangela Corellija in Primoža Ramovša.

O koncertu, ki je izredno lepo uspel, bo naš list v prihodnji številki prinesel obširnejše poročilo.

JOHANN FRUMANN V GALERIJI 61

Znana celovška »Galerija 61« v Kolodvorski ulici 25, v Celovcu vabi vse ljubitelje likovne umetnosti, da obiščejo razstavo olj in grafik Johanna Fruhmanna.

Slikarska razstava, ki so jo odprli v sredo, 12. aprila, bo na ogled občinstvu do 5. maja, in sicer od ponedeljka do petka od 16. do 19. ure.

Prof. dr. Ernst Joseph Görlich:

»DAS MÄDCHEN VON LOUISIANA« V SLOVENŠČINI

Pravkar je izšel pri Mladinski knjigi v Ljubljani roman znanega avstrijskega pisatelja in učenjaka prof. dr. Ernsta Josepha Görlicha »Das Mädchen von Louisiana« (Deklica iz Louisiane). V knjigi je orisana zgodba ameriške mladenke iz časa suženjstva črncev.

Kot smo izvedeli namerava avtor roman dramatizirati. Dramo bo uprizorilo neko avstrijsko gledališče.

Sodobni kulturni

portret

Max Frisch

Švicarski dramatik in pripovednik Max Frisch je v svojem dnevniku zapisal o svojem rodu: »Rodil sem se leta 1911 v Zürichu. Naš priimek ni švicarskega izvora. Moj praded, ki se je kot mlad sedlar preselil sem, ga je prinesel iz avstrijske sosesčine, v Zürichu, kjer mu je bilo očitno všeč, se je oženil z neko domačinko, hčerjo preprostih ljudi, pisala se je Naegeli. Tudi materin rod je mešan; tam je bil neki praded, ki je prišel nekje od Würtemberga, pisal se je Wildermuth — že pri njegovem sinu, pri mojem dedu torej, pa se je začelo: hotel je veljati za slikarja in nosil je za vratom prav nevsakdanjo pentljo, ki se je zdela precej bolj drzna kot njegove slike in risbe; pozneje se je oženil z neko Bazelčanko s priimkom Schultheiß, ki ni mogla nikoli povsem pozabiti, da je njena družina imela svojo kočijo; v našem mestu je vodila šolo za umetno obrt. Dosti več o svojem rodu ne vem. Moja mati je hotela nekoliko pogledati po svetu, bila je nekaj časa v carski Rusiji otroška varuška; oče je bil arhitekt...«

Tudi sin Max je kasneje imel postati arhitekt, a pot tja ga je vodila po nekih ovinkih. Najprej je študiral germanistiko in filozofijo in več let je bil časnikar, potlej je — takrat se mu je zdelo čez vse pomembno, bilo pa je hkrati najbrž čisto zaman — jenjal pisati in je vse napisano sežgal. Pisati je začel spet šele med vojno, ko je bil vojak. Tisti zapiski so pozneje tudi izšli kot njegova prva knjiga: »Listi iz telečnjaka«. To je bilo leta 1940. Potlej ga ni več izpustilo. To, kar se je pokazalo že pri njegovem dedu, namreč umetništvo, se je pri njem prebilo na površje. Njegovo naslednje delo je bil roman »Neprilagojen«. Leta 1944 je nastalo njegovo prvo gledališko delo »Santa Cruz«, pol leta pozneje je sledil »Zdaj spet pojoc«, poskus rekvieva, ki so ga prvič izvedli v Zürichu za Veliko noč 1945, in leta 1946 farsa »Kitajski zid«, polna obupa. Temu je sledilo njegovo poglavitno delo »Dnevnik z Marion« (1947), kasneje razširjen v »Dnevnik 1946-49«, Frischevo najpomembnejše delo, vsekakor pa tisto, v katerem sta že zaobsežena njegova celotna osebnost in njegovo ustvarjalno delo, tudi poznejše. Ta trditev je utemeljena, saj ni Frischevega dela, katerega vsaj bežne zasnove bi ne bilo že v »Dnevniku«, vse do njegovega zadnjega gledališkega dela, do »Andorre«, ki je bila uprizorjena tudi v Celovcu.

Od vseh ostalih njegovih del pa bi bilo omeniti še naslednja: »Grof Öderland«, »Don Juan ali Ljubezen do geometrije«, »Dobrniki in požigalci«, »Strašna jeza Philippa Hotza«. Leta 1954 je izšel njegov roman »Stillere«, ena največjih epskih literarnih stvaritev v nemščini po vojni, leta 1957 »Homo faber«, leta 1964 pa roman »Ime naj mi bo Gantenbein«.

Frisch je medtem opustil svojo arhitektsko pisarno v Zürichu in živi zdaj kot svobodni pisatelj v Rimu. Stanuje v šestem nadstropju na vii Giulii, ena najstarejših in najlepših rimskih renesančnih cest, blizu Tibere in Palazzo Farnese. To mesto je pritegnilo veliko nemških pisateljev. Goethe je pisal tu Egmonta, Gogol je tu napisal »Mrtve duše«, mladi Thomas Mann svoje nemške »Buddenbrooke«. »Če se torej meni ne bo nič posrečilo, tega ne bo krivo mesto«, je dejal Frisch. »Koristno je, če živiš med ljudmi, ki jih imaš vsak dan spet rad, morda ker jih povsem ne razumeš, ali ker so s svojo konkretno humanostjo res vredni, da jih imaš rad.«

In iz svoje delavnice pripoveduje Max Frisch: »Ko sem prišel do snovi za »Stillere«, sem bil leto dni v Ameriki, in ker sem imel štipendijo, sem mislil, da moram biti marljiv. Napisal sem šeststo strani, ki se mi niso posrečile. Nekega dne, doma, sem natipkal nekaj strani, kakor večkrat, kadar mi je bilo dolgčas in se moram s čim kratkočasiti, kar tako, brez utesnjujočega občutka, da imam kak domislek. Nič ne gre tako zlahka po zlu kot tak domislek, kadar spozna sam sebe. Tiste strani so potem ostale v »Stilleru« kot prve strani, nespremenjene; snov sem brezobzirno ukradel iz istih šeststotih ponesrečenih strani, tako da sem knjigo končal v trideset letih...«

»Vsaka zgodba, ki se da povedati, je fikcija. Resnica ni zgodba, je ali pa je ni, resnica je razpoka v blodnji.«

Kanonik Zechner sholastik

Kot naslednik dne 28. septembra 1966 umrlega stolnega prošta prelata dr. Blümla je bil od papeža Pavla VI. imenovan za prošta celovškega stolnega kapitlja dose-danji stolni dekan prelat dr. Josef Kadras. Prav tako je bil po nadpastirjevem pred-logu imenovan od sv. očeta mil. g. kanonik Aleš Zechner za stolnega sholastika.

Stolni sholastik, kanonik Aleš Zechner, je nadvse goreč dušni pastir in cerkveni dostojanstvenik. Kljub svoji preobilni za-poslenosti v Celovcu ga srečamo ponovno v župnijah našega ozemlja. Naši ljudje ga poznajo kot odličnega pridigarja in člo-veka dobrega srca. Posebno študirajoča mla-dina mu je zelo pri srcu. Veliko je število študentov, ki so bili deležni njegove pod-pore in pomoči. V Celovcu razkropljeni Slovenci, bolniki v raznih bolnišnicah vedo povedati o njegovi dušnopastirski vnemi in ljubezni do bližnjega. Delo po dekanijah, katoliška akcija, povezava naših duhovni-kov, Družba sv. Mohorja, njegovo sodelo-vanje pri katoliškem tisku le bežno ozna-čujejo delokroge, katerim posveča g. ka-nonik vso skrb in ljubezen.

Imenovanje za stolnega sholastika je ta-ko izraz priznanja neumornega dela ka-nonika Zechnerja v vinogradu Gospodo-vem. Koroški Slovenci iskreno čestitamo!

PLIBERK — DRVEŠA VES

(† Jožef Osterman)

V soboto pred malo veliko nočjo je umrl po dolgi bolezni kovaški mojster ter bivši dolgoletni župan občine Libuče, Jožef Osterman. Večkrat je naš list pisal o njem, ko je še županoval. Bil je župan, ki je imel dobro srce in je bil vedno pripravljen po-magati, zato je bil izredno priljubljen. Bil je do vseh nepristranski, za revne in bogate, za Slovence in Nemce, za pripadni-ke njegove stranke in druge. Za zasluge za republiko Avstrijo je prejel od zveznega predsednika visoko odlikovanje, zlato me-daljo. Za časa njegovega županovanja sta se obnovili ljudski šoli v Šmarjeti in v Li-bučah. Tam so zgradili tudi stanovanje za učitelje.

Za občino Libuče je kupil bivšo Prekovo hišo v Pliberku in jo prenovil v uradno poslopje občine. Začel je graditi vodovod Libuče-Pliberk.

V življenju je prestal marsikatero brid-kost. Leta 1941 sta mu umrli obe hčerki v najlepši dekliški mladosti. Deset let po-zneje je zgubil tudi svojo ženo. A ni klonil.

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU,

Celovec, Viktringer StraÙe 5, tel. 22 51.

Ponovno se je spet oženil in v osebi Lenke Pratnerkerjeve našel skrbno družico za stara leta.

Njegovega pogreba se je udeležilo o-gromno ljudi. Mestni župnik g. Kulmež je ob odprtem grobu orisal življenje raj-nega.

V imenu mestne občine Pliberk se je od rajnega v obeh jezikih poslovil podžupan Mirko Kumer. Dejal je, da je bil rajni zgled javnega delavca in ljudskega zastop-nika. Da bi našel mnogo posnemovalcev med današnjimi mandatarji.

Počivaj v miru, blagi bivši župan libuške občine.

LETINA pri ŠMIHELU

(Smrt Mačkove tete Helene Baučej)

Na Veliko noč popoldne se je pomikal dolg žalni sprevod proti Šmihelu. Mačko-vo teto Heleno Baučej je Bog v 90. letu starosti odpoklical k sebi. Sama velika tr-pinka, je imela milost, da je na dan Go-spodovega trpljenja smela dobojevati svoj življenjski boj in za vedno zatisniti oči. Ka-kor Gospod na križu ni maral narkoze in je pri polni zavesti trpel, tako je tudi

Pri nas na Koroškem**Iz življenja naših izseljencev**

Ko sem v poletju 1942 prvič obiskala svoje v Renici, kamor so bili spomladi izseljeni, sem smela pri njih ostati par dni. Vožnja tja se je vlekla, kot da se vozim na kraj sveta. Renica je blizu Štetina. Spo-minjam se zadnjih postaj pred Soldinom, kjer je bila zadnja postaja, da si izstopil in šel peš v Renico. Imena tistih postaj so razodevale vasi in pokrajine slovanskega porekla: Kustrin, Glasov, Orlov, Soldin itd.

Moji domači in sodeželani so v tistih dneh začeli trezno misliti, da so res izselje-ni, da jim je res vzeta domačija in so res izgnanci iz domovine. Vsak pa je v srcu nosil iskro upanja, da se vojska izteče tako, da bo ta iskra upanja vžgala kres. Bogu v zahvalo za vrnitev na domača tla, kres ob vstajenju iz groba izgnanstva — k no-vemu življenju.

Med tistim časom in današnjim dnem je doba petindvajsetih let. Vmes so vesela in trpka doživljanja, uspehi in razočaranja, roj-stva in smrti — tako pač je življenje z vso

Mačkova teta trpela potrpežljivo po vzgle-du svojega božjega Učenika. Pokojna je bila preprosta, globoko verna žena. V de-lu, dokler so ji dopuščale moči, in v molitvi, je gledala svoje življenjsko poslanstvo in v tem je našla tudi svoj mir in svojo srečo. Kot molivka je bila pravi blagoslov za Mač-kovo hišo. Najrajši je imela rajna malo Cilko. Zato je vse storila in vse dala! Cilka ji je pa znala v bolezni tudi najbolj po-streči. Pokojnico smo lepo pokopali na dan Gospodovega vstajenja. Kdor lepo živi, tu-di lepo umrje! Naj blaga Mačkova teta po vseh trudih in razočaranjih življenja mirno v Gospodu počiva!

ŽIH POLJE

(Romanje k Materi božji)

V nedeljo, 20. aprila 1967, na peto po-velikonočno nedeljo, bo vsakoletno roma-nje na Žih polje. Letos bo v znamenju 50-letnega jubileja Marijinega prikazovanja v Fatimi.

Spored: Ob pol osmih (7.30) sv. maša s pridigo v slovenskem jeziku;

ob pol devetih (8.30) maša s pridigo v nemškem jeziku;

ob pol desetih (9.30) pranganje, nato slo-vesna sv. maša;

ob pol dvanajstih (11.30) shod 3. reda v cerkvi.

Vsi, zlasti pa tretjeredniki, lepo vabljeni!

Naše prireditve**VABILO**

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici gostuje v nedeljo, dne 16. aprila 1967, ob pol 12. uri v farni dvorani v Železni Kapli z veseloi gro

DIVJI IN NEDELJSKI LOVCI.

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici vabi na veseloi gro

DIVJI IN NEDELJSKI LOVCI,

ki bo v nedeljo, dne 16. aprila 1967, ob pol osmi uri zvečer v farni dvorani v Žvabeku. Prirčno vabljeni!

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 14. aprila, ob 19.30: Die Dreigroschen-oper, Bertolda Brechta, uglasbil Kurt Weill. — SOBOTA, 15. aprila, ob 19.30: Tosca, opera Gi-cona Puccinija. — NEDELJA, 16. aprila, ob 15. uri: Der Prozeß Mary Dugan in ob 19.30: Gute Ge-schäfte (Dobri posli). — PONEDELJEK, 17. aprila: Kriegsspiele (Vojne igre) gledališče na poskus-nem odru za vaje. Enotna cena 15.— šil. — TOREK, 18. aprila, ob 19. uri: Der Prozeß Mary Dugan. — SREDA, 19. aprila, ob 20. uri: Der Zigeunerbaron (Cigan baron), opereta Johanna Straußa. — ČE-TRTEK, 20. aprila, ob 19.30: Gute Geschäfte (Do-bri posli).

pestrostjo in grozoto in opisati bi ga mogel pisatelj v petindvajsetih knjigah z vsemi barvami in z lastno srčno krvjo.

Moji domači v taborišču Renici so se vživljali v nove razmere. Brat je bil na de-lu za tuje mogotce. Njegova žena je bila z dvoletno deklico in novorojenčkom v ta-borišču. Sestra je bila na tem, da jo pri-silno pošljejo v službo. Mlajša sestra je že služila, kakor tudi druga mlajša dekle-ta. Mama je bila zaskrbljena. Njene oči so v daljavi iskale nekaj, kar ni najti; zato se je proseče ozirala v nebesno modrino, in kadar se je nebo stemnilo od težkih oblakov, je oči z rokami zakrila, ker so bile polne solz.

In oče — moj oče? Teža izgnanstva mu je hrbet upognila. Njegova roka, ki je ob bridkem slovesu nežno božala živalco v hlevu, debila dreves v sadovnjaku, pobožala zidove dragega doma — roka, ki je več kot pol stoletja zvesto vodila plug, ta uboga, žuljava roka je mrtvo ležala na suhem ko-lenu. Ko pa sem mu izročila njegove sta-re citre, ki sem jih pripeljala s seboj, so njegove roke oživele in v strunah zbudile domače pesmi. Žal so tiste ure bile le bežne minute...

Ob slovesu smo si v srcih voščili, kar člo-veku, nasilno prestavljenemu narekuje lju-bezen, vera, upanje in hrepenenje. Kdor je še kdaj okusil bridkost slovesa, mu ne bo treba opisovati slovesa v izseljenem tabo-rišču.

Živo v spominu pa mi je ostalo slovo od očeta. Pospremil me je kratko pot od tabo-rišča za visoko zidno ograjo. Grede je nekje iz globokega dna zajemal in dvigal besede. Ne vem, ali je on hotel mene tolažiti, ali je iskal tolažbe v mojih besedah. Ne mo-rem pa pozabiti njegovega pogleda, ko mi je v slovo roko podal. V tem tožno sinjem pogledu sem videla očetovo resnično po-dobo: Vso njegovo četovsko ljubezen; lju-bezen moža, domoljuba, rodoljuba. V nje-govem pogledu sem videla oropana doma-ča polja in gozdove, skrb za dom in dru-žino, vse prestano trpljenje ter prošnjo pod križem v družinskem kotu — za usmiljenje in rešitev, videla sem njegovo upanje, obup in umiranje...

Vem, da mu nisem znala dati tolažilne besede, ker sem vedela, da je njegova bo-lečina bila prevelika.

Z mladinskega govorniškega tekmovanja v Celovcu

Kot smo že poročali pretekli teden v našem li-stu, je zavzel ALEKSANDER LAMPICHLER, dijak Državne gimnazije za Slovence v Celovcu v sred-nješolski skupini med tekmovalci v govorniški spret-nosti drugo mesto. V petek, dne 7. aprila 1967, pa je bil ob žiriji določen za najboljšega govornika med srednješolci ter bo zastopal Koroško pri dr-žavnem tekmovanju v železnem na Gradiščan-skem.

Ker je zbudil pozornost s svojim govorom tudi ALOJZ ŠTICKER v skupini vojakov ter zavzel tretje mesto, objavljamo v originalu oba govora.

Uredništvo

Aleksander Lampichler, dijak Slovenske gimnazije v Celovcu, najboljši govornik med srednješolci.

Österreichs Jugend für die Jugend der Welt**Probleme der Entwicklungshilfe**

Österreichs Jugend für die Jugend der Welt ist ein Thema der Jugend gestellt. Es spiegelt die Anschauung, das Mitden-ken und gar oft das Mitverantworten die-ser selbst. Jedoch nicht eine Mitverantwor-tung wie sie uns tagtäglich aus Rotchina gemeldet wird. Das ist keine Art, das hat

Pred odhodom z domačije se je poslo-vil z nekim sosedom z besedami, izgovor-jenimi v joku otroka:

»Srečno! — videli se več ne bomo...«

Meni pa je ob tistem slovesu prišla v spomin beseda »gestapa« v celovski ječi, leto prej:

»Wir werden schon eine zweite Heimat bauen (finden!) für Sie (naše družine!) und zwar an der Oder!«

Človek obrača, Bog pa obrne!

Kakor skozi brezkončno mrežo bridko-sti se je moja pot skozi Nemčijo nazaj v koroške gore vlekla, mimo milijonov vdi-hov in vrisov pod kljukastim križem.

Nekega zimskega dne sem svoje obiskala v drugem taborišču — v Eichstättu. Tedaj je v očetovem očesu počivalo jezero zadr-zanih solz, zajezenih s tiho odpovedjo in mirnim, vdanim trpljenjem. Ob naših raz-govorih je tiho spraševal, kako je z živinico, kaj sejejo, kako sekajo domači les... Nato je trudno povsile veke na oči in se zami-slil.

Pri tretjem obisku sem očeta našla v bol-nici. V isti sobi je ležal brat. Oba sta se prehladila na vetrovnem hribu v kamno-lomu. Težko bolnima nisem mogla nič po-magati. Očetu so oči ugašale. Ugašalo je domotožje in hrepenenje in upanje.

Ko je k bolniški postelji stopil še došli sin, vojak — nam je oče v pojemajočih mo-čeh naročil: »Odpustajte, ne maščujete se...!«

Pri mojem tretjem obisku je oče spal spanje pravičnega, v mrtvaški hali med gr-mi krizantem; dve goreči sveči sta ga stra-žili. Na licu je bil viden krč njegove zad-nje bolečine. Mrtve oči so bile napol od-prte v to stranost. Oče je dobil zadnji dom za svoj prah in pepel v tuji, vendar posve-čeni zemlji, spravljen z Bogom in sočlove-kom. V tej zemlji leži mož, ki je možato in otroško ljubil. Znal je čas obračati tako, da je dal Bogu, kar je božjega, domu, kar mu je spadalo, narodu, kar je njegovega in nikdar ni prekršil postave.

Oče je bil mož, ki je vero branil pred skrumilci; klapaču je znal pokazati vrata; beraču odrezati kos kruha in ga odžejati z dobro kapljico. Očetu ni bilo odveč, da je v zgodnjem nedeljskem jutru šel z rožnim vencem skozi polja; zbiral je družinsko osebje k skupni molitvi in k domačemu petju veselih in resnih popevk. On se ni bal najhujšemu sovražniku »gestapu« v obraz povedati: »Da, otroke sem vzgajal strogo versko in strogo slovensko...!«

Oče je bil takrat v bolnici že na potu okrevanja. Radi gnojenja porebrnice so či-stili veliko rano, pa so ga nepokritega pu-stili v čakalnici, da se je vnovič prehladil in dobil takoj hud vročinski napad. Ob smr-ti ni uri mu je duhovnik stal ob strani.

Očetova zadnja tožba je bila: »Sedaj je končano!« a — n — l

OGRAJE

iz aluminija za vrt in okrog doma

Podjunska trgovska družba

Bratje Rutar & Co. Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

(Dalje na naslednji strani)

Zidajte zdravo - zidajte z

žgano opeko!

Zid iz žgane opeke „diha“, drži toploto in izolira proti vročini, mrazu in ropotu

kaden von Konfessionsunterschieden, Rassen und Sprachen.

Wir wollen und sollen den Menschen sehen, und nur ihn, das menschliche Schicksal, und nur dieses. Das ist das Band, das alle Mitglieder der Völkerfamilien dieses Planeten verbinden soll. Darum ist Österreichs Jugend aufgefordert, der Jugend der Welt zu helfen, jener Welt, der zu helfen man wenigstens versuchen muß.

Und das ist letzten Endes das Entscheidende... Es muß versucht werden, heute, nicht erst morgen, die Welt aus den Angeln der Not und des Elends zu heben. Über Länder und Grenzen hinweg soll den Menschen das Gefühl wiedergegeben werden, daß sie auf ihr Daseinsrecht, auf ihren Platz an der Sonne hoffen können. Es könnte letztlich nur ein Versuch bleiben, aber der Wille zum Guten wird doch Ö. Jugend und Ö. Namen in den Geschichtsbüchern, und nicht nur in diesen, den nötigen Platz einräumen. Oder sollen wir die schmerz erfüllten Schreie tausender Kinder, die kaum geboren, schon den Fluch ihrer Eltern, die Kälte der Umwelt, die ganze Bitterkeit des Lebens erfahren müssen, überhören? Wer weiß heute eigentlich noch von der Jugend, was wirklicher Hunger, was Not und Elend ist?

Unsere Eltern haben für uns die materiellen Grundlagen zu einem Leben in Menschenwürde geschaffen, und trotzdem verstehen wir dieses Leben nicht immer zu leben. Wir verfügen über die Mittel, die uns die Freizeit geben könnten und lassen uns durch sie knechten. Wir meistern die Technik und machen uns doch zu ihren Sklaven. Der Wohlstand hat uns nicht frei gemacht zur Pflege und zum Genuß geistiger Dinge, sondern er spannt uns ein zum Geldverdienen um des Geldverdienens willen. Wir haben die Fertigkeit der Erregung materieller Begehrlichkeiten zur Meisterschaft entwickelt und versagen kläglich in der Kunst der Wertung geistiger Bedürfnisse. Wir sind im Begriffe, die ganze Welt zu gewinnen und unsere Seele

könnten, um Europa hinwegzulegen. Erwachen wir aus unserem satten Schlaf, erwachen wir aus den Genußträumen der Zeit, damit wir mitarbeiten können am Heim aller Menschen.

Wir wollen nicht die Verelendeten, die Millionen, die vor Hunger sterben, bei Beatmusik und Trunkorgien zu Grabe tragen. Es ist unser aller Gewissen, das uns täglich durch die Massenkommunikationsmittel unaufhörlich ermahnt, entscheidend zu helfen, wo übermenschliche Not herrscht, dort zu helfen, wo Hilfe erwartet wird.

Die Anerkennung für diese Leistung in Wort und Tat bleibt der Jugend nicht vorbehalten, besonders dann nicht, wenn wir die Gewißheit besitzen, mehr als einen Auftrag in christlicher Nächstenliebe geleistet zu haben. Wenn wir aber unsere Aufgabe auch noch von einer anderen Seite betrachten, so müssen wir sagen: es ist nun wohl auch bekannt, daß nicht immer unser Streben und unsere ehrlichen Bemühungen, wenn sie schon bestehen, mit offenem Herzen aufgenommen werden. Das Vorurteil ist eines der wichtigsten Probleme, das die Jugend in den Entwicklungsländern mit unserer Jugend konfrontiert. Infolge dieser Voreingenommenheit, dieser Skepsis gegenüber allem, was mit anderer Hautfarbe in unserem speziellen Fall mit weißer Hautfarbe zu tun hat, ist auch teilweise ein giftiger Stolz dieser jungen Völker gewachsen. Dieser Stolz verschmäh auch die Hilfsbereitschaft des weißen Mannes. Aber ich garantiere Ihnen, gerade diese revolutionierende Denkweise, die in »White man go home« ihren Schlachthof findet, wird diese Völker vielleicht im Sumpf der Urwälder des Kongo, oder wo immer sonst, versinken lassen, oder wird sie letzten Endes doch zur Erkenntnis führen, daß der weiße Mann heute allgemein kein Kolonialherrscher im Sinne des vorigen Jahrhunderts mehr ist.

Der weiße Mann unseres Jahrhunderts ist vielmehr und vielfach bestrebt, das Ge-

gung zu lösen. Bei einer genauen Analyse, der seit kurzem selbstständigen Staaten Afrikas werden wir zum Beispiel auf das Negativum hingewiesen, daß fast alle diese Staaten mit der Zeit zu kleinen Diktaturen entartet sind, regiert von Cliquen, sog. Nationalisten, die sich gewaltsam in den Besitz der Macht gesetzt und die Staatskasse geplündert haben. Das Gros der afrikanischen Bevölkerung ist heute daher vielfach schlechter daran als vorher. Jetzt frage ich Sie: Soll nun diese Jugend in Zusammenarbeit mit der Jugend einer freien Welt, und mit Unterstützung durch Österreichs Jugend zu einer solchen Gesinnung der Macht im 20. Jht. erzogen werden? Aber selbst wenn Sie mir diese Frage verneinen sollten, so resultiert daraus doch ein Paradoxum, das ich als ein ernstes und wichtiges Problem betrachte; denn, Europa läuft heute vielfach Gefahr, alte längst überholte und verlebte Ideologien, verschiedener Farbe, diesen Entwicklungsvölkern einzupflanzen. Ist das geistige Entwicklung? Es ist nichts anderes als ein gut durchdachter Tauschhandel. Revolutionäre Überzeugungen und Weltanschauungen für Traktoren und Brot. Niemals! Es gibt keine Zukunft für einen Totalitarismus jeglicher Art. Ich wage zu behaupten, es gibt nur eine Zukunft für Befürworter der wahren Menschenrechte und für aufrechte Demokraten. Eine Entwicklungshilfe in diesem Geist vermag Österreichs Jugend der Jugend der Welt zu geben. Wir werden es darum nicht befürworten, daß diese Jugend in den Entwicklungsländern unbeachtet aus Mächtigkeitsgruppen weiter anwachsen könnte zu Völkerlawinen, die mit neuen ungebändigten, demagogischen, politischen, nationalistischen und religiösen Ideen aufgepeitscht eines Tages an uns mit Forderungen herantreten sollte, von denen heute noch niemand etwas weiß, noch niemand etwas ahnt.

Der große Naturphilosoph Julian Huxley sagte einmal: »Durch die Hingabe oder das Opfer kommt das Einzelwesen seinem

Alojz Sticker:

Die politischen Parteien im Blickfeld der Jugend

Wir leben in einem freien Staat, in einer demokratischen Republik. Wir haben den Krieg nicht miterlebt und zum Teil auch nicht die Nachkriegszeit. Wir kennen die Zeit, in der die zweite Republik entstanden ist, nur aus den Geschichtsbüchern. Wir, die »Junge Generation«. Aber gerade diesem Umstand können wir es verdanken, daß wir uns eine politische Meinung bilden können, die frei ist von Vorurteilen und schlechten Erfahrungen.

Wir lassen uns keine Weltanschauung aufzwingen, mit der wir nicht einverstanden sind, obwohl dies von manchen Parteien versucht wird. Wir, ich spreche in diesem Fall nicht von der Jugend, haben uns einmal eine Weltanschauung aufzwingen lassen, mit der der Großteil nicht einverstanden war. Die Folgen haben wir gespürt und spüren sie zum Teil noch. Vielleicht hätte das alles verhindert werden können, wenn die damaligen Parteien enger beieinander gestanden wären. Wie eng beieinander aber stehen die heutigen Parteien? Man könnte fast behaupten, sie haben sich weiter entfernt denn je. Kann man denn von einer guten Zusammenarbeit sprechen, wenn man mit allen Mitteln versucht, sich gegenseitig Hindernisse vor die Füße zu werfen, um sich so die Arbeit zu erschweren? Politik wird zwar immer Auseinandersetzung bedeuten, doch kommt es immer wieder auf den Stil dieser Auseinandersetzung an. Der Stil bei uns aber ist beschämend. Es ist daher kein Wunder, daß das Vertrauen vieler junger Menschen zu den politischen Parteien stark gelitten hat und zum Teil nicht mehr vorhanden ist.

Es geht mir in der Tat nicht darum, alles zu kritisieren, ohne es besser machen zu wollen. Wenn man aber die Jugend auffordert, mitzuarbeiten und mitverantworten, dann muß man ihr auch das Recht einer objektiven Kritik zugestehen.

Wie ist es möglich, daß angesehene Politiker und Funktionäre Millionenunterschlagungen an Staatsgeldern begehen können? Ich könnte mir das nur so erklären, daß diese Politiker, welcher Partei sie auch immer angehören sollten, in Wirklichkeit keine Politiker sind. Ein Politiker, dem das Eigenwohl vor dem Allgemeinwohl geht, ist in meinen Augen kein Politiker, sondern ein kaltblütiger und skrupelloser Geschäftsmann. Man kann aber diese Affären nicht dadurch aus der Welt schaffen, daß man sich einfach vor den Zug wirft oder sonst irgendwie vernichtet, sich der Verantwortung zu entziehen. Ist man sich in diesen Kreisen eigentlich dessen bewußt, welch ein Beispiel man da der Jugend gibt?

Wie ist es möglich, daß unsere Parteien 22 Jahre nach dem Krieg mit dem Wohnungsproblem noch immer nicht fertig geworden sind? Und warum muß man ein Parteibuch besitzen, um eine dieser Wohnungen, die mit dem Geld aller gebaut wurden, zu bekommen? Es könnten bedeutend mehr Wohnungen mit dem Geld geschaffen werden, das man für die Wahlpropaganda nutzlos hinauspulvert. Wenn ein Wähler sich zu einer Weltanschauung bekennt, dann wird er auch die Partei wählen, deren Weltanschauung mit der seinen übereinstimmt oder ihr zumindest nahekommt. Wozu also diese Propaganda? Für die pol. Uninteressierten? Für die sogenannten »Pendler«, die sich immer rechtzeitig nach dem günstigsten Winde drehen? Die sind eines solchen Aufwandes gar nicht wert! Es scheint vielmehr, daß diese Propaganda nur dazu verwendet wird, um die eigenen Erfolge groß hervorzuheben und sie allen wieder in Erinnerung zu rufen und um den anderen in den Schmutz zu ziehen. Man wird vielleicht sagen: die Politik ist ein hartes Geschäft. Wer bestehen will, muß kämpfen! Kämpfen — ja, aber nicht niederkämpfen. Achtung haben vor

(Dalje na 8. strani)

Srednješolska mladina
z navdušenjem sledi
izvajanjem tekmovalcev.
Slika je posneta
med govorom dijaka
Aleksandra Lampichlerja.

Foto: Marko Jemej

zu verlieren. Wir sind so sehr damit beschäftigt, mit allen Mitteln Zeit zu gewinnen, daß wir keine Zeit mehr haben für Dinge, auf die es wirklich ankommt. Wir streben nach Sicherheit und haben uns des sicheren Ankers begeben. Der Staat bemüht sich immer mehr um unsere Wohlfahrt und wir kümmern uns immer weniger um den Staat. Wir haben Heroen des Geistes, laufen aber Helden der Muskeln und Heldinnen der Körperformen nach. Wir besitzen die Mittel um das Schöne, Edle, Gute in Schrift, Wort, Bild und Klang in jedes Haus, in jedes Herz der jungen Völker zu tragen und begnügen uns mit dem Abfall.

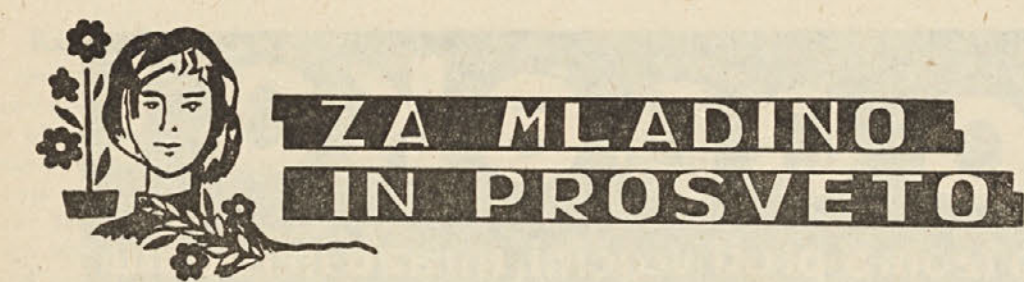
Deshalb bist du Jugend, die Hoffnung eines Ö. von morgen, berufen, eine andere Gesinnung, ein anderes Herz für Elend und Not und für die Probleme in den Entwicklungsländern zu zeigen.

Wir sind verantwortlich für die endlosen Armeen, die nicht das Notdürftigste für ihr Leben beanspruchen können. Wir sind verantwortlich, wenn diese Armeen in ihrem Haß einst in Bewegung geraten

fühl des Menschseins und des modernen Menschwerdens in die Herzen der jungen Völker zu tragen, um ihnen eine grauenvolle Geschichte europ. Prägung, mit Not und Elend, Krieg und Revolution, Deportationen und Vernichtungslagern zu ersparen.

Zu dem kommen wir auch nicht um die Tatsache herum, daß die Demokratie in unserem Sinn, die echte parlamentarische und jeden einzelnen Bürger aktiv ansprechende, die ganz gewiß die Grundform eines modernen Lebens ist, daß eben diese Demokratie in vielen Entwicklungsländern vielfach versagt hat. Sie hat eben aus dem einfachen Grund versagt, weil die dortige Bevölkerung für sie nicht reif dafür war und ist, und weil vor allem auch die junge Generation über das Wesen und die Art des demokratischen Denkens nicht aufgeklärt bzw. falsch unterrichtet wurde. Hier bietet sich uns allen die Chance, die Möglichkeit, die Probleme des Andersdenkenden, des politisch, jedoch demokratisch anders Engagierten durch Wort — und Meinungsaustausch in gegenseitiger Verständ-

Selbst am nächsten und durch die Hingabe oder das Opfer der Einzelnen bekommt eine Sache ihren Wert.« Und diese Sache ist unsere, unsere Entwicklungshilfe, die den Entscheid der Gestaltung ihnen vorbehält, zwischen Gefühl mit Ratio und Gefühl oder Ratio. Und sehen Sie, aus all diesen Überlegungen erscheint mir der erste Weg als der gegebene. Der Weg der Entwicklungshilfe mit Gefühl und Ratio, der die Jugend aller Welt verpflichtet, persönlich, wie in der Vereinigung, die wichtigsten Aufgaben auf den Gebieten der internationalen Verständigung und Zusammenarbeit der Völker, auf den Gebieten der Erziehung, Wissenschaft und Kunst zu fördern, um somit einen großen Beitrag zur Aufklärung jener Jugend in den sich entwickelnden Staaten Afrikas, Asiens und Lateinamerikas, und zur Sicherung des Weltfriedens zu leisten. Dazu ist auch österreichische Jugend eingeladen, um die heilige Verpflichtung dieser Ideale zu verwirklichen auf den Grundlagen der Friedensliebe, Gerechtigkeit, Freiheit und wahrer Demokratie...

ZA MLADINO IN PROSVETO

Takšen otrok sem še

PISMO
Kmalu bom stara osemnajst let. Edinka sem in moji starši živijo urejeno. Imam vse, kar hočem. Oče ne pije, ne kadi, se ne krega z mamo — torej bi bilo vse kakor v pravljici, če si ne bi bila midva z očetom taka tujca. Nikoli mi ne reče lepe besede, nikoli se ne pogovori z menoj. Če bi ga rada kaj prosila, gre to preko mame. Veže naju samo to, da je vedno proti, če jaz kaj hočem. Zato je velikokrat prepir v hiši.

Rada imam namreč moderne ansamble; Beatle, Rollinge in podobne. Toda gorje, če oče zasliši kaj takšnega! Takoj zagodrnja, da tega že ne bo večno poslušal. Mama se pa noče prepirati, zato potegne z njim, in oba vpijeta name. Zdi se mi, kakor da se je oče že rodil star; ko je bil mlad, ni imel ne deklet ne radia ne televizije, samo delati je moral (kakor stalno pripoveduje), zato si zdaj misli: Zakaj pa naj bi drugi uživali, če sem jaz tako trpel? — Po mojem je ko kakšen sadiš, saj kar uživa, kadar ga kaj prosim in jočem. Sicer pa že od avgusta 1966 nisva spregovorila besedice! Rada bi imela dobrodušnega očeta — takega, da bi se zasmeyal, ko bi prišel iz službe, in me vprašal: »Kako je, mala? Si bila kaj pridna v šoli?«

Večkrat si želim, da raje ne bi imela očeta, kakor pa takšnega, kot je. Povod za moje pismo pa je bil nedavni dogodek pri nas doma. Pri meni so bile tri prijateljice. Ker so jedle krofe, se je nekaj sladkorja streslo po tleh. In že je zarentačil, kakšne prijateljice so to itd. Jaz sem se zavzela zanje in lahko si mislite, kakšen ogenj v strehi je bil.

Tako se zatekam v svoj otročji svet: žvečim gumi, berem otroške pustološke knjige, na ekranu ne izpustim nobene risanke. To je moj svet domišljije. V njem imam očka, kakršnega si želim, šola ni nobena težava več, in sploh ni nič težkega več. Rada imam otroke, rada imam živali. Med njimi se čutim kakor otrok in to tudi sem — nič me ne teži.

Toda življenje je drugačno. Očeta ne morem spremeniti. Sama pa nočem biti njemu podobna, hočem biti boljša. Toda kaj mi to pomaga? Vsi moji načrti so samo sanje.

Draga Nada!
Res je, da si še velik otrok, in morda je prav v tem jedro tvojih težav. Kot kakšen otrok odklanjaš odgovornost, in vendar mo-

ra vsak človek, tudi mlad, celo mlajši od tebe, prevzeti svoj del ali delček dolžnosti do samega sebe in do svojega okolja.

Praviš, da je tvoj oče nervozen, in vendar se čudiš, če težko prenaša moderne ritme; huduješ se nanj, če postane nejevoljen ob neredu, ki so ga povzročile tvoje prijateljice (čeprav je treba priznati, da to ni bila takšna huda reč), namesto da bi se mu opravičila v svojem in njihovem imenu in gledala na to, da mu z ničimer ne natezaš živcev. Vsekakor bi lahko vse uredila tako, da si privoščiš užitek ob poslušanju električarskih ansamblov, ki jih tvoj oče ne mara, samo takrat, kadar si prepričana o tem, da ga ne bo motilo — en kamen spotike med vama bi s tem odpadel. In ka-

Pred nekaj desetletji bi bilo to nemogoče, kot je še danes nemogoče v nekaterih državah? Saj smo smatrali, da je uživanje konjskega mesa nekaj manjvrednega. V tako mesnico so hodili ljudje skrivaj. Počasi se je pa konjsko meso takorekoč udomachilo. Ljudje so spoznali, da je to meso zdravo. In zakaj tudi ne? Saj je konj čistejši od prašiča, in manj ga napadajo bolezni in paraziti. Neprijetno sladkavi okus tega mesa popravimo z dišavami. Konjska pljučna pečenka spada med poslastice in je goveji enaka, če ne še boljša.

Iz konjskega mesa pripravljene klobase so zelo okusne, še celo okusnejše od tistih, v katerih je oslovsko meso.

Nekdanji odpor proti konjskemu mesu je razumljiv. Saj so včasih prodajali onemogle in stare živali. Seveda to meso ni

V Skandinaviji trajajo šolske počitnice tri mesece. Posebno na Norveškem in Finskem je ta čas važen v zdravstvenem pogledu. Tako se mladina lahko naučije svetlih poletnih dni, jih pametno izkoristi in se tudi pripravi na dolgo, mrzlo in brezsončno zimo. Študenti, ki se morajo pri šolanju sami vzdrževati — in teh je večina — si med počitnicami poiščejo pot do zaslužka v kakem drugem življenjskem okolju. To je splošni izobrazbi le v korist in študente trga od pretirane zaverovanosti v njih stroko.

Na Danskem deluje poseben urad, ki

kor praviš, da bi bila vesela, če bi te po vrnitvi iz službe pozdravil dobrovoljni oče, bi bil morda on enako ali še bolj vesel, če bi ga (ko se vrne z dela, ki ga je najbrž utrudilo, če ne celo razdražilo) doma pozdravila dobrovoljna, obzirna, za njegove težave zainteresirana in modra hčerka. Kakor je med vama, se tudi on ne more veseliti vajinih ali nemih ali burnih srečanj.

Prav bi bilo, da malo razmisliš o tem, da se vsaj skušaš postaviti na njegovo stališče in da, kakor pač moreš, ugotoviš, kakšno je pravzaprav njegovo življenje, kaj ima rad, kaj odobrava in kaj ga vznemirja. Potem se pogovori z mamo, in če bo videla, da imaš resen namen, izboljšati svoj odnos do očeta tako, da boš najprej sama popravila svoje napake in pomanjkljivosti v vajinem razmerju, se lahko zaneses na to, da boš imela v mami dobro in učinkovito zaveznico — in da si boš s tem pridobila ne le očetovo naklonjenost (seveda ne čez noč in ne brez pogostih trenutkov samopremagovanja), ampak tudi mamino spoštovanje.

Torej, draga Nada — samo od tebe je odvisno, ali se bo spremenilo življenje pri vas doma, in kdaj. Očetu in mami s prihajajočo pomladjo lahko prineseš dvojno sonce.

O konjskem mesu

bi bilo sočno in mehko. Danes pa koljejo zdrave in mlade konje, tudi žrebičke, in zato je meso kvalitetno.

Za juho opravimo meso poprej na maščobi s čebulo. Šele potem zalijemo z vodo in dodamo jušno zelenjavo.

Za golaž vzamemo sprednji del ali pljučno pečenko in odišavimo s čebulo, papriko in kumino. Za dušeno meso vzamemo kos stegna, ga prelaninimo, nadrgnemo s strtim česnom in majaronom ter dušimo v čebuli; v pretlačeno omako pa dodamo gorčico. Lahko pa meso prelijemo z vrelo kvašo in ga pripravimo kot koštruna. Hrbušiče napravimo lahko na lovski način.

Nazadnje naj omenim, da je konjska mast odlična za pripravljanje krhkega in maslenega testa.

Skandinavski študentje

skuša študentom najti zaposlitev. Kako se fantje obnesejo? Nekdo si je z obsežnim znanjem jezikov zagotovil službo v neki veletrgovini, kjer od devetih zjutraj do pol šestih popoldne pri okencu daje kupcem pojasnila. Drug zopet se obnese v zabavišču. Tretji igra v orkestru imenitne restavracije. Kdor ni za drugo rabo, se uvrsti med snažilce čevljev, in treba je reči, da se ne vrne praznih žepov v šolo.

Študentje so porabni tudi v kuhinji, kjer lupijo krompir. Ali pa vodijo goste na izlete, pri čemer si utrjujejo jezikovno znanje in si brustijo lepo vedenje.

prida ljudi. Vedela je, da se bodo vsi zanimali za kaznjenko, ki jih spremljajo orožniki v Begunje, najbolj pa zanjo, gosposko oblečeno. Sama bi se prav tako. Sedaj bi ji bolj prav hodilo, če bi ne nosila klobuka, iz Gorice bi pa brez njega težko odšla neopaženo. Pa naj že bo kakorkoli, saj je v teh krajih nihče ne pozna.

Vlak je obstal. Orožnik Krvina ji je prišepnil: »Gospa, kar za mano hodite. Ni treba, da bi vsi vedeli, kam greva.« Istočasno je drugi orožnik poklical počestnico po pisanju in ji zapretil: »Ogrič! Uklenil te ne bom. To ti pa povem, če mi poižkusiš pogegniti, bom streljal za tabo.« Kaznjenska Ogrič se je orožniku popačila: »Mmm! Surovina!«

»In v taki družini bom morala dolga leta prebivati,« je zaskrbelo Pavlo: »O Bog, o Bog!«

Izstopili so in z njimi vred še nekaj ljudi. Orožnik Krvina se je delal, kakor da spremlja ostale štiri kaznjence, in ga Pavla za njim prav nič ne briga, dasi se ni mogel toliko potajiti, da bi se včasih vsaj s pol očesom ne ozrl nazaj.

Na peronu se je Pavli odkril in jo tudi z besedo pozdravil visok, postaven fant: »Dobro dan, gospa!« Pavla mu je odzdravila, ni se pa mogla domisliti, kje je fant živel. Spomnil jo je sam, ko je bolj iz vljudnosti kakor pa zares vprašal: »Ste mar spet namenjeni v Bohinj?« Še preden mu je odgovorila, da ne, ga je že prepoznala. Čolnar je bil, ki ju je preteklo jesen, ko sta

ZA NAŠE MALE

France Bevk:

Polžek

Hiško brez oken,
štiri rožičke
polžek tovari
čez dole, čez gričke.

Prišla je vrana:
Polžek, kra — kra!
Polžek šel v hiško:
»Ni me doma!«

Vrana je trkala:
»Polžek, odpri!
Pokaži rožičke,
pokaži oči!...«

Polžek na tihem
v hiški čepi,
skriva rožičke,
se vrani smeji.

Zlato v Olševi

Živel je pastir. Ovce je pasel v Olševi. Vedno je bil dobre volje. Zdelo se mu je, da je najbolj srečen človek na svetu.

V svoji čredi je imel kozla, ki je imel čudno velike roge. Tako velike je imel, da še stari pastirji niso videli takih.

V gori pa je bila tudi velika votlina. Ljudje so se je izogibali, češ da živi v njej divji mož. Pastirjev kozel pa ni bil od muh. Ob nekem deževju je brez obotavljanja odšel v votlino. Ko pa je nehalo deževati, se je spet prikazal v čredi. Imel je čisto zlate roge. Pastirju so se oči zasvetile, ko je to videl. Brž je šel gledat v votlino. Kar pozabil je na divjega moža. Sredi votline se je ustavil kot vkopan. Iz velike črne skale je kapljalo zlato, čisto pravo zlato. In ker je bil pastir bister fant, je že naslednji dan prinesel s seboj na pašo posodo, jo postavil k skali in je zlato kapljalo vanjo. Kapljalo, kapljalo...

To zlato je potem pastir nesel v Železno Kaplo in ga tam prodal. Dobil je veliko denarja. Ko so mu ležali na dlani svetli tolarji, si je dejal: »Šele zdaj sem srečen. Bogat sem. Brez skrbi lahko zavijem v gostilno...«

In res. Kmalu je bil sredi veselih pivcev. Izpil je eno grčo vina, izpil je drugo. Pri tretji grči pa je izdal skrivnost gore, ko je začel glasno peti: »Hejsasa, hopsasa...«

Čez tri dni se je s praznim žepom vrnil v goro. S praznim žepom in težko glavo. Spotoma si je mrmral: »Kaj zato, če sem zapravil ves denar! Kaj zato! Spet bom podstavil posodo in ob koncu tedna bom imel novo kepo zlata...!«

Toda zaman je iskal votlino, ni je več našel. Zaman je iskal zlato, nikoli več ga ni videl.

In tako je bil spet samo ubogi pastir.

L. Suhadolčan

Janez Jalen 2

Ograd

V tistem sončnem poletju se ni bila domislila, v gosti pomladanski megli se je pa zavedala, da ni bila dolžna, pa je kljub temu pogrešila, ko ni na Brezjah pri spovedi postarnemu, dobrotno uvidnemu župniku omenila tudi dozdevnega migljaja Matere božje zavoljo samostana.

»Tempi passati!«
Pavla ni izpregovorila. Samo ustnice so se ji narahlo razgibale in nezavedno je zamahnila z roko iz naročja proti životu. Začudila se je pa sama sebi, da je s tujo besedo vzdihnila, ko je vendar še vedno, dasi šolana Goričanka, mogla lepoto italijanske knjige doumeti samo z besednjakom na mizi.

Vlak je planil v predor in Pavlo sta zajela tema in zamolkel ropot. Na licu je začutila solzo. Hitela si jo je obrisati, da bi njene prikriti bolečine ne izdala dnevna svetloba.

Ropot je potihnil. Leno se je razkadil dim, ki ga je bil vlak potegnil s sabo iz predora. Pavla je zastrmela. V obraz ji je pošijalo jasno sonce. Tostran predora ni bilo več megle. Nizko spodaj jo je spet pozdravila Sava, ki ji trda skala zastavlja pot, pa se ne utegne z njo muditi. Ogne se ji v

širokem ovinku. Prikrito ponižno si išče pot skozi spolzki okroglasti grušč in hiti jedro naprej budit sinove Slave. Skalo bodo že v teku stoletij druge vode predrla. Kakor bi hotel prikimati k bežni misli, se je gospe doktorja Andrejčiča nasmehnil zasneženi Triglav. Z brega so jo pogledovali široko razprti, rdečkasto navdahnjeni cvetovi teloha, vmes pa so bili razmetani krvavordeči grmiči resja.

»Poglejte, gospa!« je pokazala ciganka z roko proti oknu. »Kakor ognjil!«

»Vidim,« je mirno odgovorila Pavla.

»In jaz naj bi nikoli več ne posedala pri ognju sredi cvetja,« je kakor sama sebi povedala ciganka. Sunkoma se je obrnila proti orožniku, dvignila roke in skoraj zakričala: »Gospod, spustite me, jaz sem nedolžna.« Plašno se je ozrla po vseh obrazih naokrog, kakor bi pri vsakem posebej iskala zavetja. Vsem se je zasmilila. Še celo dedebeluska, ki je že imela pikro besedo na jeziku, je molčala. Ciganka pa je spet zaprosila: »Gospod!«

Orožnik bi ciganki vse potrdil, samo da jo pomiri: »Verjamem, da si nedolžna,« ji je hitel zatrjevati, dasi ni verjel, »samo jaz ti ne morem pomagati. Pomiri se. Morda se kdaj skaže. Le mirna bodi. Kmalu bomo izstopili. Kar pripravite se.«

Ciganka in počestnica nista imeli vzeti kaj s sabo. Kmetica in krščenica sta pa segli vsaka po svojo culico. Tudi Pavla si je pripravila svoj mali črni kovčeg, in zaskrbelo jo je, če bo na kolodvoru kaj

na njeno željo s Filipom obiskala slap Savice, peljal s čolnom vzdolž vsega Boginjskega jezera in zopet nazaj. Da ima prav, je pritril fant, je še prežgoda, ko je v Bohinju še do kolena snega.

Pavla je stopila za Krvino. Slišala je še in tudi videla, kako je fantov spremljevalec, možak trdnih let, pokazal na kaznjenko in na pol zasmehljivo rekel: »Te-le pa v ograd ženejo. Nič prida jim ne obeta. Je slaba paša tam. Večidel sam ričet.«

Pavli je stisnilo srce. Kaj, če se fant spreume, da tudi njo ženejo v ograd. Besedo je slišala prvič v življenju, pa jo je koj razumela in je ne bo nikoli več pozabila, čeprav jo je možak po Bohinjsko naglasil.

Pavla je stopila na blatno cesto pred kolodvorom. Z visokih kozlov na kočijah jo je troje izvoščkov vabilo, naj se pelje. Vsi so se ji odkrivali. Eden prav posebno globoko. Ta jo je tudi kar ogovoril: »Gospa! Ali se danes spet peljemo na Bled?« Pavla ga je pogledala, odkimala in povabila glavo. Prav ta mož je bil pred leti vozil mamo in njo z Brezij na Bled. Kaj si bo vendar mislil. Pavla ni upala nikamor več pogledati. Kakor bi bila privezana na skupino kaznjenc, je na pol miže sledila orožniku Krvini.

Na prihod novih kaznjenc je čakal pred postajo graščinski lahki voz. Par srednje težkih vrancev je bil vprežen. Krvina je prvi sedel na voz, koj za voznikom. Drugi orožnik je razporedil svoje štiri varovanke. Ogrič je morala sesti tik njega. In

P - I - S - A - N - O B - R - A - N - J - E

ORLIN VASILEV:

GREH

Bolgarska novela

Odpeljala sva se po sončnem zahodu, že sva imela za seboj holme in se spuščala vedno globlje v obdelano ravnino. Zaradi enakomernega tresenja sem bil zadremal, toda čutil sem, kako je voz obstal, in slišal sem voznikov glas:

»Učitelj, če hočeš, tukajle se ustaviva. Konja bom odpregel, naj se napaseta.«

Pristal sem. Baj Mihal je zapeljal ob pot, skočil z voza in začel razprezati. Tudi jaz sem izstopil. Razprostrl sem platno po travi, legel vzrak in si del roke pod glavo. Nebo se je razgrnilo nad menoj — čisto in brezdanje. Zelena kornja je pošumela ob poti, modrikast polmrak je rosil z zvezd in valujoč polmil molčečo noč.

Baj Mihal izpreže konja, tiho pristopi in sede blizu mene. Cigareto prižge, si objame kolena in se potaji. Čez nekaj časa, Bog ve kaj, globoko vzdihne, leže tik ob meni v travo in se zagleda v neskončne plameneče, višave.

»Učitelj, ali te ni strah?« nenadoma tiho zašepeče.

Začudeno se nasmehnem.

»Čemu naj bi me bilo strah?«

»Tako, da te ni strah...« ponovi nejasno in dolgo molči, ko da o nečem razmišlja. — »Koliko takihle noči sem preležal in čakal, da se konja napaseta, in sem kar naprej premišljal... Gledam zvezde: migljajo, pa me je ko strah. Pomislim: je nekdo, ki sodi, ki se briga za ljudi. Tako sem tudi zdajle legel, pa sem se spomnil tega. Kaj misliš — ali je kdo?«

»Kdo?«

»Nekdo, ki sodi.«

»Ne vem... morda je.«

»Potem je strašno!« gluho odseka voznik.

»Čemu naj bi bilo strašno?«

»Kako, čemu? Če je kdo, potem bo zahteval račun: Hej, ti, Mihal, semkaj! Vzravnaj se in odgovarjaj!«

»Kaj zato? Odgovarjal boš...« sem nehote vrzel besedo in se nasmehnil.

Mihal je molčal.

»Lahko je tebi...« zašepeče s padajočim glasom.

Obmolknila sva.

Noč nad najinima glavama je razvijala zvezdno zastavo, kornja je šumela bajko o zemlji, globoko v temi je na hruški poživigaval ptič.

»Teži me, učitelj!« spregovori Mihal. »Mislim sem — prešlo bo! Pa tekó leta in ne preide... Maše zadušnice sem plačal, miloščno sem dajal in tuje sirote sem vzel in skrbel zanje — pa noče, noče preiti, teži. In kakor gredo dnevi — vse bolj.«

»Kaj te teži?«

»Kaj neki?« se nasmehne Mihal. »Greh. Človeka sem ubil — očeta, zdravega moškega!«

Streslo me je in dvignil sem se, toda Mihal se ni ozrl name.

»Vidiš?« se nasmehne znova. »Rekel sem ti, da je strašno, pa sprašuješ, zakaj. Toda ne boj se — za to ni sodišča. Morda je, toda ne pri ljudeh. — In to je slabo: sam sebi sodiš in si ne moreš ubežati.«

Mihal je zdaj pa zdaj pomolčal, toda jaz ga nisem naganjal. Enkrat se je celo dvignil in pogledal po konjih. Potem je zopet položil roke pod glavo in začel pripovedovati ko sam sebi. Besede so mu bile težke in ko da se niso mogle zlititi z nočjo.

»Spominjam se ga. Podnevi pozabim nanj, ponoči pa, brž ko zatisnem oči — pa ga vidim, in, če jih odprem — zopet. Včasih ga v sanjah podim, podim; ko ga pa dohitim, se vrže na kolena in dvigne roke proti meni.«

»Koga podiš?« vprašam.

»Njega... In če samo pomisliš, zaradi česa se je vse to zgodilo! Zaradi ničesar!« zavpije Mihal, vstane in odmahne z roko. »Zdavnaj, še za časa vojne je bilo,« se razživi in izvleče tobačnico. »Ob neki priliki

priimek: čaplja! S torbico, sem res račal ko čaplja po blatu. Pa mu vrni, če moreš, toda zelo me je jezilo. Da, zaradi tistega telečnjaka se je vse zgodilo.«

Mihal si nažge cigareto, potegne dim globoko v prsi in zopet povzame besedo:

»Ti najbrž nisi bil vojak?«

»Nisem.«

Potem ne veš, kaj se pravi pričakovati napad. Bolj strašno je ko sam napad! Ko da se je zdajle zgodilo, se spominjam! — Zjutraj je bilo in čakali smo, da nas napadejo. Sporočili so nam bili. In prav takrat sem bil prejel pisanje z doma. Pisali so mi, da se mi je rodil vnuk. Tudi moj sin je bil pri vojaki. Kako naj bi človek vedel — lahko se zgodi, da bo mali ostal za naslednika. Tako sem premišljal in klonil, tistemu šaljivcu pa se je dobro zdelo.

»Poglejte,« je dejal, »Mihala! Nos se mu je pobesil ko močvirni čaplji.«

Vojaki pa v smeh, ker tamkaj, veš, tamkaj smo se tudi takrat snejali, ko smo mrtvake pobirali: ljudje ko ljudje. Praporščak, tudi on se je nekaj obregnil obme:

»E, Baj Mihal,« je vrzel besedo, »kaj še nisi našel svojega telečnjaka?«

Vrag z njimi, veš, ko da so se bili vsi nalašč dogovorili, da mi bodo nagajali zaradi telečnjaka! Ujezilo me je in sem mu hotel odgovoriti, pa nisem utegnil; raketa je zagorela, na pobočju pa so se zasvetili noži sovražnikov. Oh, kakšno klanje je nastalo! Naše karteče — vrag jih vzel! — so po-

stekel sem, da bi ga ujel. Čez trupla sem skakal. Nič nisem videl; samo rjavo usnje sem imel v mislih.

Dohitel sem ga. Oni je čutil, da ga nekdo podi, obrnil se je, pa se spotaknil in padel. Vstati je hotel, toda bil sem že nad njim.

»Telečnjak!« sem zarjovel; on pa je samo roke stegoval proti meni in venomer ponavljal: »Enfant! Enfant!...« Pozneje sem zvedel, kaj pomeni beseda »enfant«. Takrat je nisem razumel. Iz spodnje ustnice mu je cunjala kri. Nenadoma je segel z roko pod plašč. Pomislil sem: orožje bo potegnil, pa sem zamahnil s puško. Niti besede ni spregovoril več. Samo oči so se mu široko razprle in roka se mu je pokazala izpod plašča. V nji je tiščal nekako sliko. Ko da jo je hotel dvigniti, videti podobo, pa ni mogel — zadržetal je in klonil.

V trenutku sem se streznil. Vrgel sem puško v stran, pokleknil in mu odpel obleko — bilo je prekasno. Potem sem mu zatisnil oči, toda Bog ve kaj, eno oko se mu je zopet odprlo. Znova sem mu ga zatisnil, pa se mu je zopet odprlo. Vame je bilo obrnjeno. Polotil se me je strah: iztrgal sem mu sličico iz rok in mu jo položil pred oko, da bi jo videl, toda že ga je bila počasi podplula kri. Takrat sem pogledal sličico: otročiček, veš, njegov... Majcen otročiček, v beli oblekici. Smehlja se in ročice steguje proti meni. Na čelu pa mu je obvisela majcena kapljica očetove krvi. Obrnil sem se... Nisem mogel gledati... Eh, učitelj...«

»Telečnjak si pa vzel?« vprašam tiho.

»Vzel sem ga... Tudi par novih ovijajč je bilo v njem. Še med vojno sem jih bil ponosil.«

•

Nebo je daleč nad zelenim morjem začelo bledeti. Od nekod se je bil dvignil pri-tajeni šepet prebujajočega se jutra.

»Hej, čas je naprečil!« Mihal vstane in stopi do voza.

Malo pozneje sta naju spočita konja veselo ponesla po gladki poti.

»Učitelj, pozabil sem ti bil povedati,« se Mihal čez nekaj časa obrne k meni, »tudi tisti šaljivec, ki mi je vzdel priimek čaplja, je padel v oni bitki.«

Ko sva se spuščala navzdol proti Donavi in je sonce zableščalo pred nama, je moj sopotnik — kot v nekako pomirjenje — zabrundal predse veselo tovarniško pesem.

Pri kosilu

»Pepček, zakaj pa tuliš?«

»Dragčeva klobasa ima daljšo špilo.«

»Saj špile vendar ne moreš pojesti.«

»Obližem jo pa lahko!«

ko se je že tudi drugi orožnik povzpел na voz, je Krvina namignil Pavli, naj prisede poleg voznika, ki ni bil oblečen v krog kazniških paznikov. Morebiti bi res utegnil kdo misliti, da ne spada h kaznjencam in da gre morda po opravih ali na obisk v Begunje, pa so jo iz uslužnosti povabili na graščinski voz. Pa komaj. Pavla je čutila, da so oči vseh uprte vanjo. Sama se je pa zagledala naravnost predse. Ni ji migotalo pred očmi, pa vendar ne bi znala povedati, kaj vidi. Pogled ji je nekako ot-pel.

Voznik je pognal. Trdo sta morala poprijeti konja po klancu navzgor. Oddahnila sta se šele, ko sta zavila okrog stol-etne vaške lipe. Ovinke skozi vas sta prevozila še v korak, vstric cerkve sta pa kljub napeti poti že stekla.

Pavla se je spet ovedela. Ob robu ceste se je tajala skorja ledu. Umazana snežnica si je tu pa tam pregrizla pot skozi led in je odtekla v obcestni jarek. Bregovi so bili že vsi kopni, v ravnini pa je še ležalo nekaj snega. Gore v ozadju, Dobrča, Begunjsčica, Vrtača in Stol so bile še globoko zasnežene. Reber pod svetim Petrom je bila pa kakor pregrnjena z rdečo preprogo, tako bohotno je cvetelo resje na njej.

Voz je zdrdral čez veliko cesto in konji so prešli iz drnca v korak. Pred Pavlo je čedalje bolj raslo mogočno poslopje, nekdanji sedež Lambergov, begunjska graščina, prezidana v kaznilnico. Če bi cerkve poleg nje ne poudarjal zvonik, bi je sko-

raj ne bilo videti. Na koncu vasi, dvignjeni na skalo, stisnjeni v sotesko, so se prikazali razpadajoči stolpi starega gradu Kamna. Pavli se je zdelo kakor samo po sebi razumljivo, da je v tem vabljivem kotu slovenske zemlje zraslo nekaj vil.

Konji so privozili vstric graščinskega zidu. Čezenj je Pavla videla prostrane njive, v bregu pa sta se izprehajali dve usmiljenki v širokih belih pokrivalih. Ljudje, ki so srečevali voz, so obstajali in se ozirali za novodošli kaznjenkami, najbolj pa za njo, gosposko oblečeno. Pavla je odmi-kala obraz radovedno izprašujočim pogledom. Pocestnico Ogrič pa ni bilo prav nič sram. Z neko žensko se je pozdravila kakor stara znanica in ji mimogrede povedala, norčevaje se sama iz sebe, da je spet prišla v prekrasne in zdrave Begunje za poldrugo leto na letovišče. Ko so se peljali mimo cerkve, se je kmetica pokrižala. Opozorjena na Najsvetejšo se je tudi Pavla s prsti desnice dotaknila čela, prsi in obeh ramen. Isto pa je za njo ponovila tudi ciganka, samo dokaj neokretno. Spomnila se je spiritualove pridige, v kateri je go-spod venomer ponavljal: »Pridite k meni vsi, ki ste trudni in obteženi.« Da, tako trudna in obtežena še nikoli ni bila.

Voz je zavil skozi široko odprta vrata, katera je mladostna usmiljenka takoj za njim zaprla. Ciganka se je zdrznila. Nič ni prikrivala, kako bridko občuti, da je njene svobode konec. Z glasom otroka, ki je bil po pomoti tepen, je bolj vzdihnila, ka-

kale ko drenove jagode ob novem letu, toda tudi sovražnik je napadal ko nor! Zredčili smo njihove vrste, toda njihove bombe so zopet začele treskati pred našimi jarki. Vrgli smo se nanje. Kako je bilo, se ne spominjam — vem, da smo jih odbili. Zadnje njihove četice so se izgubljale za griči. Takrat se je bilo zgodilo tisto. Spominjam se ko belega dne.

Ustavil sem se bil in si z rokavom brisal obraz, ko se je nenadoma iz grma pognal Francoz in se spustil v beg. Hitro bi bil rad tekkel, pa je šepal — ranjen je bil. Pustiti sem ga hotel, naj gre, pa sem tedaj na njegovem hrbtu zapazil lep telečnjak iz rjavega usnja. Stemnilo se mi je pred očmi in

kor pa povedala: »Jaz sem nedolžna.« Pavla je začutila, da se je mlado cigansko dekle vsem zasmihilo, pa naj je bilo krivo ali ne. Še celo debeluška ni ne z besedo ne s pogledom prisekala. Morda je tudi ona po tistem in uporno zajokala za izgubljeno svobodo. Kako čutita kmetica in krščenica, pa Pavla ni mogla presoditi. Sama zase je bila kar vesela, da so jo visoka železna vrata že vendar odmaknila zvedavim pogledom zijalastih ljudi.

Voz je obstal. Pavla se je začudila dolge-mu drevoredu visokih divjih kostanjev, še dokaj bolj pa mogočni, večstoletni lipi, ki še dandanes raste, da si že močno opešana, sredi vnanjega dvorišča nekdanje graščine Lamberg. Pavla se je ozrla in opazila, da na vozu sedita samo še voznik in ona, druge kaznjenske in oba orožnika pa stoji že na široki poti za vozom. Kar ustrašila se je, da bi je Krvina ne opomnil, naj nikar ne mudi ostalih. Hitro se je podvzela na tla. Komaj se je njena noga dobro dotaknila belega peska, sta vranca že stekla naprej proti kostanjevemu drevoredu.

»Bom šla pa jaz naprej, ki že znam,« se je drzno oglasila Ogrič.

»No le,« je privolil njen orožnik. Bil je vesel, da je brez neprilike pripeljal svoje štiri varovanke za kaznilniški zid. Posebno Ogrič. Poznal jo je, da rada nagaja. Kdo se pa rad ruje vpričo ljudi s kaznjenkami. Če si še tako prizanesljiv, potegnejo ljudje vedno z žensko in nikoli ne z orožnikom. Posebno moški. Kaj opazk je moral že pre-

slišati. In to taka ženska ravno hoče. Po tistem se pa smeji. Kaj ji moreš. Nič.

»Gospa,« je prišepnil Krvina Pavli: »Lahko zaostanete. Ne spadamo skupaj.«

»Hvala, gospod Krvina. Ni treba več. S črnim kovčkom v roki je z ostalimi vred stopila skozi trdnjavsko mogočno obokan vhod. Vrata pred njimi so se kar sama odpirala in tudi za njimi kakor sama zapirala. Enoroka vratarica, razmeroma še mlado dekle, ki pa ni bila nuna, je bila tako nezadna, da je kar nikjer nič ni bilo. Pavla si je pa predstavljala, da zagleda pri vhodu vsaj enega, do zob oboroženega mrkega stražarja. Pa o stražarjih ni bilo nikjer ne duha ne sluha. Obšla jo je skoraj vesela misel, da navsezadnje njena ječa le ne bo tako grozna, kakor se je bila bala.

Po notranjem dvorišču se je Pavla komaj utegnila ozreti. Dvoje kaznjensk v umazano-rumenkastih rutah in vse prej kakor v okusno prikritih in barvno sestavljenih delovnih oblekah je prineslo v spremstvu belo oblečene nune od nekod sveženj umazanega perila. Pavlo je spreletelo. Živo se je zavedala, da bo morala še danes svojo, po sodobnem kroju sešito obleko zamenjati s takimi cunjami, katere je pred njo nosila kdo ve katere ženska. Pa že je šla navzgor po stopnicah, klesanih iz zelenega kamna, proti močnim, mrežastim železnim vratom. Njih oblika se prav nič ni ujemala z bogato bleščečo belo štukaturo.

(Dalje prihodnjič)

4. maja
1967
ob 14.00 uri

Senzacionalna tombola v Celovcu (Sejmsko razstavišče)

2 lastninski stanovanji

1 stanovanje v Celovcu
1 stanovanje v Beljaku

5 AVTOMOBILOV

Simca 1501
Ford Cortina 1300

Ford Taunus 12 M
Vauxhall Viva HB
Steyr Fiat 124

Kotači, mopedi, televizijski aparati, radijski aparati, dvokolesa — skupaj 25 glavnih dobitkov

GOVOR ALOJZA STICKERJA

(Nadaljevanje s 5. strani)

dem Andersgesinnten, Achtung haben vor dem Menschen.

Wir haben erlebt, wohin es führt, wenn man die Achtung vor dem Menschen verliert, absichtlich verliert.

Fragen wir uns einmal: Haben wir denn Achtung vor einem Menschen, der anders denkt und anders spricht? Gerade bei uns wäre es an der Zeit, dieses Problem aus der Welt zu schaffen. Aber man will es ja nicht! Im Gegenteil. Ich möchte hier nur an eine Partei erinnern, die immer wieder versucht, Haß zu sähen untereinander und gegeneinander. Wer aber Haß säht, der wird Haß ernten.

Oder haben wir vergessen, daß auch Teile dieser Bevölkerung für Kärnten, für Österreich gestimmt haben!

Haben wir vergessen, daß auch Angehörige dieser Bevölkerung für Österreich gefallen sind?

Vergessen haben wir es nicht, aber wir wollen es heute nicht mehr zugeben. Wir lassen uns von Parolen wie: »Kärntner, sprich Deutsch!« aufhetzen. Von Parolen, die gerade das Gegenteil von dem bedeuten, was wir im Staatsvertrag unterschrieben haben. Können wir denn nicht endlich alle Vorurteile begraben? Diese Menschen sind genauso Österreicher wie alle anderen!

Dies alles mag vielleicht zu hart geklungen haben und könnte dazu verleiten, sich ein falsches Bild von unseren Parteien zu machen. Vielleicht. Aber die Jugend be-

trachtet das politische Geschehen heute viel kritischer, als es früher der Fall war. Es liegt einfach in der Natur des jungen Menschen, mit dem Alten zu brechen, um das Neue durchsetzen zu können.

Sie werden aber vielleicht erstaunt sein, daß ich nichts von den großen Erfolgen der einzelnen Parteien erwähnt habe. Es geschah aus folgendem Grund: Was unsere Politiker Großes geleistet haben, wissen wir alle. Wir wissen es ihnen auch zu danken. Wir dürfen uns aber nicht auf ihren Lorbeeren ausruhen.

Zum Schluß aber möchte ich allen die Worte ins Gedächtnis rufen, die uns Altbundeskanzler Ing. Julius Raab in seinem Testament vermacht hat und die allen Parteien als Leitsatz dienen sollten:

Alle bitte ich inständig, die rotweißrote Fahne hochzuhalten und unser schönes Österreich als einen Hort der Freiheit zu bewahren.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 16. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 17. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Pregled sporeda. — Žena in dom. — 18.35 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 18. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Koroski kulturni pregled. — SREDA, 19. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 20. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Anton Blažej: Izlet v Rezijo. — PETEK, 21. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Marjan Kožina: Vesela abeceda (Poje Zlata Ognjanovič, sopran Klavir: Gita Mally) — Cerkev in svet. — SOBOTA, 22. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Avstrijska televizija

PETEK, 14. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Gozd in mi — 11.00 Program za delavce: Poročila — 11.03 Kavčuk — 12.40 Poročila 19.30 Poročila — 18.35 Nemščina za domačine — 19.00 Kuhinja v televiziji — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Gremo na zrak. Heinseher-quiz — 20.50 „Berlinska balada“, filmska satira — 22.20 Poročila in v žarometu. Sedem dni svetovnih dogodkov — 22.50 Jazz v Evropi.

SOBOTA, 15. aprila: 17.00 Poročila — 17.03 Za družino: Za prijatelja znamk — 17.25 Ekspedicija v živalski svet — 17.55 Lahko noč oddaja za otroke — 18.00 Na knjižni polici — 18.30 Poročila — 18.40 Avstrija, dežela kopališč. Televizijsko poročilo — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.55 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Pojoča in

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi trdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT

Paulitschgasse (Prosenhof)

Soboslikarske vaje sprejmemo.
Za hrano in stanovanje poskrbimo.
Soboslikarski mojster

HANS SCARSINI

KLAGENFURT — CELOVEC,
Friedelstraße 37.

Več senenih grabelj na vprego
obračalnikov za seno na vprego
1 traktor vlačilec znamke Emachs
Znamke Rapid.

Po ugodni ceni in čez mero opremljen
na prodaj.

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. VID V PODJUNI

Telefon 04239 — 3463

ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJSE KMETIJSKE
STROJE, MLATILNICE,
TRAKTORJE, KOSILNICE,
MOPEDE, KOLESNA,
HLADILNIKE, PRALNE
STROJE, ELEKTRIČNE
MOTORJE
BRZOPARILNIKE (kotle)
KOTLE ZA ŽGANJEKUHO
SADNE STISKALNICE (prešec)
VSEH VRST

vam nudi ugodno domača trdka

Johan Lomšek

št. Lipš, Tihova 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

igrajoča Avstrija — 21.25 Čas v sliki — 21.45 Nočni program „Nekdo mora verovati“, film divjega zapada.

NEDELJA, 16. aprila: 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 11. leta dalje: Prenos iz Renesance teatra: „Izgubljeno srce“, Franca Karla Ginzkega, nato Naša lahko noč oddaja za otroke — 19.00 Ve selje ob glasbi — 19.20 Aktualni športni pregled — 19.50 1. večerna poročila — 20.00 Prenos 2. programa nemške televizije: „Odpadnik“, televizijska igra Alberta Perrinija — 21.40 Dunajska skupina abstraktnih slikarjev in njena duhovna resničnost — 22.10 Kristjan v času. Stopnja verovanja — 22.20 2. večerna poročila.

PONEDELJEK, 17. aprila: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Dan z novimi čevlji, dokumentarni film o dejavnosti pošte — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Domači čoln, družinska komedija — 22.00 Diplomati v Avstriji ameriški veleposlanik — 22.25 Čas v sliki — 22.45 Forumski pogovor.

TOREK, 18. aprila: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj angleškega jezika za mlado in staro — 19.00 „Reka — življenje“, filmsko poročilo o vprašanju od točne vode — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos bavarskega radia: Kaj sem? Veselo poklicno uganjanje — 21.00 Obzorja, razgledi, poizvedovanja, pojasnila — 21.45 Avstrijski doprinos k tekmovalstvu za Zlato vrtnico v Montreju — 22.40 Čas v sliki.

SREDA, 19. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Wajmarska republika — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Gledališče in družba — 11.50 Diplomati v Avstriji — 12.15 Kratka poročila — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Gašperčeve pustolovščine — 17.45 Bela kri. Ptčji svet na otoku Severnega morja — 18.10 Lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Prizori iz Avstrije — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Labodje jezero (z uvodnimi besedami), balet Petra Iljiča Čajkovskega — 22.20 Čas v sliki s poročili iz parlamenta — 23.05 Inozemski odmevi? Diskusija z inozemskimi novinarji o zunanjepolitičnih vprašanjih.

ČETRTEK, 20. aprila: 11.00 Televizija v šoli: Poročila — 11.03 Protestantizem v Avstriji — 12.00 Mavricij — Sladkorni otok na Oceanu — 18.30 Poročila — 18.35 Benvenuti v Italiji; italijanščina za začetnike — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki in besedi — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Ilustrirana revija, prosim! — 20.45 Der Gütel, televizijska igra Thomasa Münstra — 22.15 Čas v sliki — 22.35 Stališče, aktualna reportaža.

Televizija Ljubljana

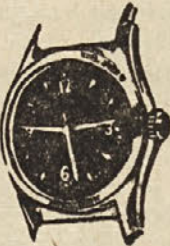
PETEK, 14. 4.: 9.40 TV v šoli — 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.00 Poročila — 17.05 Predstava lutkovnega gledališča iz Splita — 17.55 TV obzornik — 18.15 Brez parole — mladinska oddaja — 19.00 H. de Balzac: Izgubljene iluzije — prvi del romana v nadaljevanjih — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.37 Ekran na ekranu — 21.35 Svilene lestvice — zabav.

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zamenjam
zlato in srebro (tudi
strto zlato).

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35